

Kollégiumi lakhatás

Az elmúlt egy évben elfogadásra került az Országos Kollégiumi Stratégia, amely jelentős előre lépésként értékelhető a kapacitáshiány és a szolgáltatási színvonal rendezésében. Az előkészítő munkában meghatározó szerepet kapott a HÖOK által elkészített helyzetjelentés, amelyre megkerülhetetlen munkaként hivatkozott az OKS-t előkészítő PwC tanulmánya. Az oktatáshoz való hozzáférésnek szükséges eleme a kollégiumi-rendszer, amely lassan az egyetlen megfizethető alternatívát jelenti a hallgatók tömegeinek. Ezért mint kiemelt terület javasoljuk, hogy az ágazatvezetés hozzon létre olyan felügyeletet, amely ezek működését és színvonaluk folyamatos emelését garantálja. Ehhez kapcsolódva hangsúlyozzuk, hogy az OKS nagy előrelépés, de további kapacitásbővítés szükséges a közeljövőben. Elkészült egy javaslatcsomag, amely az infrastrukturális fejlesztések tervét nyugtázva a kollégiumi szabályzatot megújításának szükségességére hívja fel a figyelmet.

Mellékelt dokumentumok

- 1/Felsőoktatási kollégiumok jogszabályi háttérének megújítása
- 2/Kollégiumi lakhatás – kutatási eredmények és javaslatok

Felsőoktatási Kollégiumok jogszabályi háttérének megújítása

1. Vezérelvek

Az Országos Kollégiumfejlesztési Stratégiában részletesen elemzett okok miatt is, a közeljövőben egyszerre van szükség a kollégiumok területén (területileg célzottan) kapacitásbővítésre és szolgáltatásfejlesztésre. Ugyanakkor ugyanilyen fontos az is, hogy a létrejövő, magasabb minőségű szolgáltatási színvonal hosszú távon is fenntartható legyen, és ne állhasson elő újra a jelenleg kialakult állapot később sem.

Az Országos Felsőoktatási Kollégiumfejlesztési Stratégia ezek nagy részére választ ad, ugyanakkor a beruházásokat a szabályozások megfelelő változásának is követnie kell, hogy az elért eredményeket hallgatók számos generációja élvezhesse. Ezért három területen van szükség beavatkozásra:

1. A kollégiumi minimumfeltételek listájának korrekciója, figyelemmel a 21. század követelményeire, ugyanakkor a realitásoknak is megfelelő felkészülési idő biztosításával. (Hiszen szem előtt kell tartani, hogy a hallgatók képzéshez való hozzáférése nem sérülhet, ezért a kollégiumi kapacitás, a férőhelyek száma a túljelentkezéssel küzdő intézmények esetében nem csökkenhet átmenetileg sem.)

2. Differenciáltabb, az eltérő színvonalú létesítmények közötti különbségeket jobban figyelembe vevő hallgatói díjszabási rendszerre van szükség. Ebben elképzelhető a jelenlegi összegek növelése is, amennyiben az ösztöndíjakra, illetve a kollégiumok fenntartására fordított állami támogatás (hallgatói normatíva és kollégiumi normatíva) – legalább – az elmúlt évek inflációjával növelt mértékben növekszik.

3. Az eredmények fenntarthatóságát biztosító finanszírozási rendszer, amely összhangban áll a „Fokozatváltás a felsőoktatásban” ágazati stratégia finanszírozásra vonatkozó elveivel is. Ehhez egyrészt elengedhetetlen a rendelkezésre álló források növelése, másrészt célzott, a hatékonyságot elősegítő finanszírozási modellre is szükség van. Az ideális felsőoktatási kollégiumi finanszírozás keretében a hallgatót a szolgáltatásokért térítési díj terheli, az állam pedig vállalja a kollégium fenntartásának további költségeit az intézmények által szolgáltatott, fenntartó által elismert önköltségen alapuló, feladatalapú rendszerben.

2. Jelenleg fennálló problémák

Kapacitáshiány

Az országban diákotthonok és kollégiumok körülbelül 54 500 férőhellyel rendelkeznek, amelyeket az állam, az egyházak és a magánszektor tart fenn. Ebből körülbelül 44 400 férőhely az állami felsőoktatási intézményekhez tartozik. A vonatkozó tanulmányok megállapításai szerint általánosságban a kollégiumi elhelyezésre túljelentkezés jellemző a vidéki egyetemi városok és a főváros intézményeiben egyaránt. Már most is korlátokat jelent a felsőoktatási képzéshez való hozzáférésben, hogy az elmúlt években lezajló ingatlanpiaci folyamatok tendenciái szerint rohamosan növekedni fog a bérleti díjak mértéke, ami további nyomást helyez a kollégiumokra a növekvő túljelentkezési arány miatt. Az e területen szükséges fejlesztéseket – a szükséges források volumenére is tekintettel – reálisan foglalja össze a 1722/2016. (XII. 9.) Korm. határozat alapján a kormányzati portálon nyilvánosságra hozott Országos Felsőoktatási Kollégiumfejlesztési Stratégia és az abban szereplő beruházási terv és ütemezés.

Fenntarthatóság

Kollégiumi rendszer problémáinak jelentős része a rendelkezésre álló források elégtelenségéből adódik. A normatíva és a jogszabályban meghatározott kategóriarendszer alapján szedhető maximum kollégiumi díjak összege a legtöbb esetben nem fedezi az egy főre jutó – reálisnak nevezhető – önköltséget, ami eredményeként a legszükségesebb felújításokat is csak az intézmény egyéb forrásai (oktatási bevételek, saját bevételek stb.) terhére lehet(ne) megvalósítani, ami több esetben nem történik meg.

Szabályozása (minimumfeltételek; térítési díjak differenciálása)

A szabályozás ésszerűsítését szolgálhatja a 87/2015. (IV. 9.) Korm. rendelet pontosítása, illetve felülvizsgálta. Az elnagyolt, nem kellően pontos fogalmazás és fogalomhasználat a gyakorlat alapján visszaéléseknek nyithat teret, de legalábbis nem egyértelműen meghatározható a jogalkotó szándéka (pl.: nettó lakóterület fogalmi meghatározásának hiánya), másrészt a melléklet sokszor olyan mérőszámokra hivatkozik, amelyek alapján jól működő szolgáltatások is elégtelennek minősülhetnek (pl.: mosáskapacitás). Az 51/2007. (III. 26.) Korm. rendelet tartalmazza a férőhelyek ún. kategóriabesorolás kereteit és a kapcsolódó kollégiumi díjak maximális mértékét. Több szempont is indokolja ennek átgondolását, átdolgozását. A legfontosabb a szabályozás merev volta és ésszerűtlensége, ugyanis jelenleg alapvető lakhatási szempontok szerint is különböző férőhelyeket kellhet azonos kategóriába sorolni. Ezáltal nem biztosított a releváns szempontok szerint különböző férőhelyek közötti differenciálás, ami által számos esetben nem voltak érdekeltek az intézmények a szolgáltatási

színvonal fejlesztésében. További szempont lehet a maximális díjak összezszerúsége, aminek megközelítése során egyaránt szem előtt kell tartani a fenntarthatóság, valamint a hallgatók méltányos teherviselésének szempontjait.

Kollégiumi ügyek folyamatos képviselése, ellenőrzése

Egyik fő nehézség, hogy sok egyedi esetre kell olyan általános szabályozást hozni, amely biztosítja az elfogadható színvonalú szolgáltatás működtetését. Ezért a mostani működtetési rendszert ki kell egészíteni egy mechanizmussal, amely az egyedi esetekre érzékenyen tudja ellenőrizni az általános szabályozás betartását.

3. Kollégiumi díjba beépítendő alapszolgáltatások - Minimumfeltételek

A kötelezően és külön térítés nélkül biztosítandó alapszolgáltatások jelenleg több kollégiumban csak további díjak megfizetése esetén vehetők igénybe – az alulfinanszírozottságra hivatkozva –, ezzel növelve az intézmény bevételeit. A fenntartásért felelős vezetők szerint a jelenlegi díjplafonok – más intézményi források átcsoportosítása nélkül – számos esetben nem teszik lehetővé az alapszolgáltatások biztosítását. **Cél, hogy olyan egységes alapszolgáltatási kör legyen meghatározva, amely biztosítja az igénybevevő számára a felsőoktatási intézményhez és a hallgatói léthez méltó életkörülményeket, ugyanakkor azokat az intézmény hosszú távon biztosítani tudja, és ez ellenőrzésre is kerül.** A 87/ 2015. (IV. 9.) Korm. rendelet 3. melléklete tartalmazza a kollégium működésének minimális feltételeit. Ehhez a következő módosítási javaslatokat tesszük az infrastrukturális feltételek vonatkozásában:

Jelenlegi szabályozás:

Férőhelyenként 1-1 db ágy, személyes használatú tanulóasztal, szék, ruhásszekrény;

Javaslat:

Férőhelyenként 1-1 db ágy, személyes használatú tanulóasztal, szék, zárható ruhásszekrény;

Jelenlegi szabályozás:

Férőhelyenként 1-1 db paplan, párna;

Javaslat:

Férőhelyenként 1-1 db, legalább 5 évente cserélt, évente fertőtlenített paplan, párna;

Jelenlegi szabályozás:

Az országos településrendezési és építési követelményekről szóló kormányrendelet (a továbbiakban: OTÉK) előírásai szerint fürdőhelyiség, illemhely;

Javaslat: *Jelenlegi szabályozás megfelelő.*

Jelenlegi szabályozás:

A legalább 100 férőhelyes diákothron, kollégium esetében az OTÉK előírásai szerint akadálymentesített bejárat és akadálymentes közlekedés, továbbá az OTÉK szerinti felvonó, korlátlift vagy emelőlap, valamint 100 férőhelyenként 1 db akadálymentesített férőhely, valamint akadálymentesített fürdőhelyiség és illemhely;

Javaslat:

A jelenlegi szabályzati tartalom felülvizsgálatra szorul az országos kihasználtságot alapul véve. Ezen férőhelyek jelenleg országos szinten kihasználatlanok. A rendeletben előírt követelmények biztosítását kérjük az Országos Felsőoktatási Kollégiumfejlesztési Stratégia végrehajtásán keresztül biztosítani, hiszen az akadálymentesített férőhelyek, fürdő- és illemhelyiségek kialakítása magas költséggel jár, a jelenlegi finanszírozási keretek között nem megvalósítható.

A megvalósítást tekintve indokolt lehet ezen követelmény számon kérése tekintetében 2020. december 31-i türelmi időt biztosítani.

(Megjegyzés: A kollégiumi felvételi eljárás jelen szabályozási környezetet tekintve ezen férőhelyek kihasználásánál az intézményi fogyatékosügyi bizottságok javaslata külön szerephez jutna. E tekintetben is – összhangban az ösztöndíjreform kapcsán megfogalmazottakkal – külön figyelmet kell fordítani a megfelelő jogszabályi fogyatékoság-meghatározás alkalmazására.)

Jelenlegi szabályozás:

Főzési és ételmelegítési lehetőség biztosítása: legalább 25 férőhelyenként 1 db 1000 watt teljesítményű, vagy azzal egyenértékű gáz főzőlap;

Javaslat:

Főzési és ételmelegítési lehetőség biztosítása: legalább 25 férőhelyenként 1 db 1000 watt teljesítményű elektromos, vagy azzal egyenértékű gáz főzőlap, 50 férőhelyenként 1 db 700 watt teljesítményű mikrohullámú sütő, 100 férőhelyenként 1 db 2400 watt teljesítményű sütő biztosítása.

Jelenlegi szabályozás:

Fűtés;

Javaslat: A 173/2003. Korm. rendeletben előírt követelményeket biztosító fűtés (fűtési időszakban legalább 20 °C hőmérséklet biztosítása);

Jelenlegi szabályozás:

Meleg víz biztosítása, férőhelyenként legalább 80 liter/nap mennyiséggel számolva;

Javaslat: Jelenlegi szabályozás megfelelő.

Jelenlegi szabályozás:

Vízellátás biztosítása, férőhelyenként legalább 140 liter/nap mennyiséggel számolva; folyamatos vízellátás biztosítása

Javaslat: Jelenlegi szabályozás megfelelő.

Jelenlegi szabályozás:

Mosási és vasalási lehetőség biztosítása: 50 férőhelyenként legalább 1 db 5 kg ruha mosóteljesítményű automata mosógép és legalább 1 darab vasalóállvány;

Javaslat:

75 férőhelyenként legalább 1 db legalább 5 kg ruha mosóteljesítményű automata mosógép, 1 db vasaló és vasalóállvány biztosítása, továbbá biztosítani kell szárítási lehetőséget 50 férőhelyenként 3 m² terület vagy 150 férőhelyenként legalább 1 db legalább 5 kg teljesítményű szárítógép biztosításával.

Jelenlegi szabályozás:

Férőhelyenként 1 db internet-hozzáférési végpont vagy vezeték nélküli kapcsolódási lehetőség;

Javaslat:

Forgalomszűrés nélküli korlátlan internethasználat biztosítása.

A lakószobában férőhelyenként 1 db internet-hozzáférési végpont hozzáféréseként 6 Mbit/s garantált letöltési és 1 Mbit/s garantált feltöltési sebességgel vagy ugyanilyen sebességű vezeték nélküli kapcsolódási lehetőség. Közösségi terekben és tanulószobákban vezeték nélküli kapcsolódási lehetőség (6 Mbit/s garantált letöltési és 1 Mbit/s garantált feltöltési sebesség). (Megj.: E szabályozás összhangban áll a Kormány által elfogadott Digitális Oktatási Stratégia vonatkozó szakaszaival, ugyanakkor megvalósítása számos kollégium esetén komoly költséggel jár, így erre külön fejlesztési forrás biztosítását javasoljuk.)

Jelenlegi szabályozás:

Minimálisan a diákokthozon illetve a kollégium férőhelyszáma 5%-ának megfelelő számú, de legalább 3 számítógépes munkaállomás, ahol minden számítógép internetelérése és ezen keresztül az adott felsőoktatási intézményi könyvtár elektronikus szolgáltatásainak hozzáférhetősége biztosított;

Javaslat:

A férőhelyszám 1%-ának megfelelő számú, de legalább 5 számítógépes munkaállomás biztosítása 0-24 hozzáférhetőséggel vagy ezzel megegyező számú kölcsönözhető hordozható eszközök biztosítása, ahol minden számítógép internetelérése és ezen keresztül az adott felsőoktatási intézményi könyvtári és egyéb elektronikus szolgáltatásainak hozzáférhetősége folyamatosan biztosított;

Jelenlegi szabályozás:

Férőhelyenként minimum nettó 7 m² lakóterület;

Javaslat:

Férőhelyenként minimum 7 m² fajlagos hasznos lakóterület biztosítása. A fajlagos hasznos lakóterület számítása során annak a helyiségnek, amely az elhelyezett személy pihenésére (alvására) szolgál, továbbá az ebben a helyiségben elhelyezett személyek kizárólagos használatában álló esetleges további lakóhelyiségek, előtér és szobán belüli konyhahelyiség összesített hasznos alapterületét a helyiségben elhelyezett személyek számával kell osztani. A 7 m² fajlagos hasznos lakóterület biztosítása során figyelemmel kell lenni arra, hogy a túljelentkezéssel érintett intézmények/városok kollégiumi férőhelyeinek száma ne csökkenjen, hisz a jelenlegi férőhelyszámok esetében sem biztosítható a kollégiumi férőhely kapacitás

hiányában számos hallgatónak. Az intézmények szankcionálását megfelelő határidő kitűzésével (javasolt határidő: 2020. december 31.), és az előírás szerinti, nem csökkenő létszámú férőhelyek kialakítását lehetővé tevő források biztosításával javasoljuk.

Jelenlegi szabályozás:

Egyidejűleg a férőhelyek 5%-ának megfelelő számú, de legalább 3 főnyi tanulóhely tanulószobában, úgy kialakítva, hogy egy tanulóhelyre legalább 2 m² alapterület, asztal- és székhasználat legyen biztosítva;

Javaslat:

Egyéni és csoportos (projektmunka) tanulás lehetőségének biztosítása intézményi hatáskörre bízva, a csoportos tanulásra alkalmas helyiségben vetítési lehetőség és filctábla-használat biztosításával.

Jelenlegi szabályozás:

A szobákban a hűtőgépek, hajszárítók és 200 watt teljesítmény alatti elektromos teljesítményű, nem hőfejlesztő eszközök (TV, videó, kávé- és teafőző, villanyborotva, szórakoztató elektronikai eszközök, kis fogyasztású háztartási eszközök) ellátására alkalmas elektromos hálózat, férőhelyenként minimum 1 db csatlakozóval;

Javaslat

A szobákban férőhelyenként minimum 1000 watt összteljesítményű eszközök együttes ellátására alkalmas elektromos hálózat kialakítása, férőhelyenként minimum 2 db csatlakozóval.

Jelenlegi szabályozás:

Férőhelyenként 25 liter hűtőtérfogatú hűtőgépek;

Javaslat

Férőhelyenként a hallgató használatában álló szobában vagy a szobához tartozó lakóegységben elhelyezett minimum 25 liter hűtőtérfogatú és szobánként legalább 9 liter fagyasztótérfogatú hűtőgépek biztosításának előírása.

Jelenlegi szabályozás:

Könnyen tisztítható padlóburkolat.

Javaslat: *Jelenlegi szabályozás megfelelő.*

A korábbi alapszolgáltatási listát a következőkkel javasoljuk kiegészíteni:

- *Kollégiumonként zárható, fedett, kerékpártárolók elhelyezésének előírása, számát tekintve minimumként az adott kollégiumok férőhelyeinek minimum 5%-a az irányadó.*
- *A legalább 200 férőhelyes diákotthon, kollégium esetében büfé, vagy étel és italautomata biztosítása.*
- *Az alapszolgáltatások között is indokolt feltüntetni a jelenleg a pénzügyi feltételek kapcsán előkerülő kötelező tisztításokat (higiéniai festéseket stb.), valamint e helyütt javasoljuk feltüntetni azt is, hogy a kárpitfelületek (ágyak, székek) tisztítására legalább évente sort kell keríteni.*
- *Takarító eszközök biztosítása lakóegységenként.*

4. Finanszírozás – hallgatói térítések, közvetlen állami finanszírozás

A kollégiumi rendszer finanszírozása jelenlegi helyzetének átgondolásánál szem előtt kell tartani, hogy a hallgató a kollégiumi lakhatásnál a lakhatás színvonaláért és a szolgáltatásokért fizessen, az állam pedig segítse a kollégiumok fenntartását, ezzel hozzájárul a felújított és újonnan épített épületek állagmegóvásához, a kollégiumok fenntarthatóságának javításához, illetve a kollégiumok oktatási és nevelési tevékenységéhez.

A térítési díj meghatározásának alapját jelentheti továbbra is egy – releváns szempontokat figyelembe vevő – a szolgáltatási színvonalak megfelelő differenciálását biztosító kategóriarendszer. Ezért az alapgondolat megtartásával **a jelenlegi rendeleti kategóriabesorolás újragondolása szükséges.**

4.1. Kategóriák meghatározása

A kategóriabesorolás szempontrendszerének egyértelműen meghatározhatónak kell lennie, hisz jól látható, hogy a kollégiumok helyzete és sajátosságai országos szinten nagyon széles skálán mozognak. Jelenleg a kormányrendelet négy kategóriát állít fel, a besorolásnál pedig a következő három szempontot rendeli figyelembe venni:

- szobán belüli férőhelyszám,
- vizesblokk elhelyezkedése,
- felújítás megtörténte az elmúlt 10 évben.

A felújítás figyelembevételének elhagyása indokolt, hiszen egyrészt a férőhelyek tizedének évenkénti felújítása következik a 87/2015. (IV. 9.) Korm. rendelet előírásából (így 10 éven belül felújított lesz az összes kollégiumi férőhely), másrészt ennek egységes értelmezése is nehézséget jelentett eddig. A kollégiumi díj maximumok jelenleg a normatívához képest kerülnek meghatározásra, mely 2007 óta nem változott. A kollégiumi lakhatás finanszírozását a hallgatói normatívához, mint a hallgatói pénzbeli juttatások fedezetéhez képest kell megállapítani, hiszen ez jellemzi leginkább a hallgatók fizetőképességét.

Mivel mind az ingatlanpiac, mind az intézmény hallgatóinak helyzete számos eltérést mutathat városonként, ezért egy maximális ár meghatározása indokolt az egyes kategóriákhoz tartozóan. Ugyanakkor ennek 50%-ában (a jelenlegi szabályozástól eltérően) egy minimális díj meghatározására is javaslatot teszünk annak érdekében, hogy indokolatlanul alacsony áron ne kínálhassák szolgáltatásaikat az intézmények.

1. számú táblázat – Kategóriákhoz tartozó térítési díjak

Férőhelyszám a szobában	Vizesblokk elhelyezkedése	Kategória	Térítési díj minimum	Térítési díj maximum
1	Saját vizesblokk	I.	12 500 Ft	25 000 Ft
1	2 szobára jutó 1 vizesblokk	I.	12 500 Ft	25 000 Ft
1	Közös folyosói vizesblokk	III.	9 000 Ft	18 000 Ft
2	Saját vizesblokk	I.	12 500 Ft	25 000 Ft
2	2 szobára jutó 1 vizesblokk	II.	11 000 Ft	22 000 Ft
2	Közös folyosói vizesblokk	IV.	7 500 Ft	15 000 Ft
3	Saját vizesblokk	III.	9 000 Ft	18 000 Ft
3	2 szobára jutó 1 vizesblokk	IV.	7 500 Ft	15 000 Ft
3	Közös folyosói vizesblokk	V.	6 250 Ft	12 500 Ft
4 vagy annál több	Saját vizesblokk	IV.	7 500 Ft	15 000 Ft
4 vagy annál több	2 szobára jutó 1 vizesblokk	V.	6 250 Ft	12 500 Ft
4 vagy annál több	Közös folyosói vizesblokk	V.	6 250 Ft	12 500 Ft

A fentieket átláthatóbb formában mutatja be a következő két táblázat:

2. számú táblázat – Kategória besorolás

Kategoriabesorolás		Egy szobában lakók száma			
		1	2	3	4+
körülményei	Szobánként saját vizesblokk	I.	I.	III.	IV.
	2 szobára jutó 1 vizesblokk	I.	II.	IV.	V.
	Közös folyosói vizesblokk	III.	IV.	V.	V.

3. számú táblázat – Kategóriánkénti kollégiumi térítési díj

Kategóriánkénti kollégiumi térítési díj		
kat.	min.	max.
I.	12 500 Ft	25 000 Ft
II.	11 000 Ft	22 000 Ft
III.	9 000 Ft	18 000 Ft
IV.	7 500 Ft	15 000 Ft
V.	6 250 Ft	12 500 Ft

Természetesen a jogszabályban %-os arányok jelölését javasoljuk a jelenlegi logikára támaszkodva, ugyanakkor a leendő tárgyalásokra tekintettel az összegek feltüntetését tartottuk fontosnak.

Az egyes létesítmények/férőhelyek kategóriabesorolásának rögzítését és a hozzá tartozó térítési díj pontos összegét az intézményi térítési és juttatási szabályzatban, illetve a HÖÖK és az intézmény között kötendő megállapodásban javasoljuk rögzíteni.

4.2. Közvetlen állami finanszírozás

A felsőoktatási kollégiumok jelenleg alulfinanszírozottak, hisz a megszerezhető bevételek és az állami céltámogatás összessége nem biztosítja a kollégiumi férőhelyek fenntartását. A kollégiumi normatíva jelenleg 116.500 Ft/év, amely összeg 2007 óta nem változott. Jelenleg az állam szolgáltatási színvonalától, a férőhelyek önköltségétől függetlenül minden intézmény számára ugyanolyan mértékű hozzájárulást fizet a kollégiumi normatíva formájában. Ahhoz, hogy a kollégiumok finanszírozása megoldottá váljon, elsősorban a források növelése, valamint teljes struktúraváltás szükséges.

4.2.1. Önköltség alapú modell

A felsőoktatási stratégiában is megjelenik, hogy az egyes területek között a keresztfinanszírozást meg kell szüntetni: Az államnak kell meghatároznia egy adott közfeladat ellátásának intézményi mértékét (a megrendelt szolgáltatást), majd ezt a feladatot önállóan, a mérhető teljesítmény alapján, az Államtitkárság által elismert önköltségi értéken indokolt finanszírozni. Ez az elv megvalósítható a kollégiumi lakhatás területén is: Ha az állam megrendeli, hogy hány hallgató számára kell az intézménynek biztosítania a kollégiumi elhelyezését, akkor indokolt, hogy ennek valós költségét – a hallgatói befizetéseket levonva – önállóan, ne más feladatok finanszírozásába építve biztosítsa. (Hiszen végső soron bármilyen más modellben is az állam fizeti a fenntartási költségeket akkor is, ha más, nem céljellegű forrásból pótolja azt ki az intézmény, legfeljebb az átláthatóság rosszabb. A minimum és a maximum közötti különbséget az intézmények saját keretük/bevételük terhére finanszírozzák.)

Az állami támogatás célja, hogy biztosítsa a kollégiumok fenntartását, így az ideális modellben a kollégiumok fenntarthatósága érdekében az önköltség alapján kerülne meghatározásra az állami támogatás mértéke. Ezen elképzelés szerint a kollégiumok különböző, fenntartási költségeiktől függő mértékű állami hozzájárulásban részesülnének. Fontos megjegyezni, hogy számos kollégium esetében egyelőre nem állnak rendelkezésre teljes körű mérhető adatok, pl. bizonyos esetekben nincsenek külön az épületekre felszerelt mérőórák, így ezt mindenképpen pótolni kell. Ezáltal egyszersmind kialakítható egy olyan helyzet is, amelyben minden szereplőnek érdeke a férőhelyek önköltségének – a színvonal fenntartása mellett történő – folyamatos csökkentése. Annak érdekében, hogy a kollégiumok ne legyenek érdekeltek szolgáltatásaik folyamatos, minimálisra történő csökkentésében, felmerülhet e modell kiegészítése azzal, hogy a férőhelyenkénti állami támogatásnak – a jelenlegi normatíva 2007-2015. közötti inflációval megnövelt összegével megegyező értékben – legyen egy minimális összege. Erre egy adott férőhely után az intézmény akkor is jogosult lenne, ha a térítési díj és az önköltség közötti különbség értéke ennél kisebb.

Az intézményeknek minden évben el kell készíteni az önköltségkimutatást, majd a kollégiumi díjból származó bevételeket levonva a hiányzó részt biztosítaná az állam.

Önköltségszámítási módszertan

Az önköltségszámításhoz kapcsolódó adatszolgáltatást illetően a fenntartói érdekeket is szolgálhatja egy egységes módszertan alkalmazása. Erre vonatkozóan vizsgálatunk során két lehetőség mentén haladtunk, hogy az adatszolgáltatás a kitöltő és az adatkérő számára is legoptimálisabb legyen:

- önköltségszámítás költséghely/számviteli logika szerinti táblázat alapján
- önköltségszámítás költséghely/tevékenység szerinti kimutatásban.

Mindkét szempontrendszer megvizsgálva, azt a célt szem előtt tartva, hogy az összefoglaló adatok (fősorok) száma úgy legyen meghatározva, hogy abból a kellő információ kimutatható legyen, a részletezett adatok (alsorok) száma pedig ne lehetetlenítse el a kitöltést, de szükség esetén bővíthető maradjon, végül a számviteli logika szerinti önköltségszámítási módszer adatbekérés szempontjából praktikusabb. A következő táblázat ehhez szolgál alapul. Az 1. számú melléklet pedig tartalmazza az alternatív, költséghely/tevékenység szerinti javaslatot.

4. számú táblázat –Tervezett minta táblázat a költséghely/számviteli logika szerinti önköltségszámításhoz

Önköltségszámítás		
<u>Kiadások összesen</u>		
Maximális hallgatói létszám		
Éves feltöltési ráta (tényleges/maximális)		
nettó összterület		
nettó lakóterület		
... (önköltség számítási mutatók)		
<u>Bevételek</u>		
... (finanszírozási mutatók)	-	-
Kiadások		
Személyzeti költségek (bér+járadékok+egyebek)		
	Létszám (fő)	Bértömeg járadékokkal (összesen)
igazgató/kollégium vezető		
ügyintéző		

portás/recepció		
takarító		
karbantartó/gondnok		
nevelő tanár		
Egyéb		
kertész		
...		
Anyag költség		
Rendszeres		
takarítószer/higiéncia szer		
karbantartási anyagok		
mosatás		
...		
Alvállalkozói díjak		
lift		
rágcsálóirtás		
tűzvédelmi díjak		
biztonságvédelmi díjak		
felügyeleti rendszerek üzemeltetési díja		
...		
Egyéb díjak		
telefon, kommunikáció, internet, tv előfizetés		
posta, nyomtatvány, irodaszer		
biztosítás		
rendezvények, konferenciák		
bank költség.		
...		
Közmű díjak		
fűtés/használati melegvíz		
víz		
áram		
szemétszállítás		

...		
Beszerzések felújítások		
korm.r. alapján 10 éves felújítási keret		
bútorok száma (létszám 10%-a)		
festés összesen		
félévente (m ²) - betegszobák		
évente (m ²) - szobák 1/4-e, közösségi terek		
irodatechnikai eszközök		
informatikai eszközök		
irodai		
hallgatói szolgáltatáshoz (5%-os szabály)		
...		
Bevételek		
Hallgatói, hallgatók után járó díjak	Éves	Havi átlag
kollégiumi térítési díjak		
kollégiumi normatíva		
kollégiumi eljárási díjak (késelem, bírság)		
...		
Egyéb bevételek		
szállásdíjbevétel		
bérbeadás (ingatlan)		
bérbeadás, bérleti díjak (eszközök, parkolási díj)		
pályázatok		
kollégiumi kulturális hozzájárulási díjak		
...		

4.2.2. Normatív modell, egységes összeggel

A második lehetőség - a tervezhetőség esetleges megkönnyítése érdekében – a normatív alapú finanszírozás megtartása, a férőhelyenkénti normatíva összegének 2007-2015. közötti inflációval megnövelt értékének, valamint a lakhatási normatíva kollégiumokra eső részének összegével megegyező értékben. Ez nagyságrendileg a jelenlegi e célra fordított összegek 40%-os emelkedését jelentené.

4.2.3. Normatív modell, differenciált (sávos) összegekkel

A következő modell, amely az előző két modellnél még nagyobb fenntartói figyelmet igényel, egy differenciált, normatív alapú támogatás a különböző szolgáltatási színvonalú és önköltségű férőhelyeket illetően. Ennek megvalósításához viszont elengedhetetlen egy, a fenntartó által életre hívott akkreditációs bizottság, hisz ez a modell a felügyeleti szerv nélkül nem megvalósítható. Ezen harmadik modell a létesítmények önköltsége alapján határozza meg differenciáltan a normatíva összegeket. Úgy gondoljuk, hogy e logika mentén is érdemes volna megvizsgálni a kollégiumok fenntartásának differenciált finanszírozását. Az erre vonatkozó konkrét javaslatok kidolgozásában a HÖÖK és a FEKOSZ szervezetei részt tudnak venni.

A felsőoktatási kollégiumok működéséhez az alábbi tevékenységek megléte és költségek finanszírozása elengedhetetlen – így például az első modell választása esetén ezeket szükséges figyelembe venni az önköltségszámítás során:

- az alkalmazottak személyi és járulékköltségeit;
- évi két alkalommal a kollégium, diákotthon nagytakarítását;
- évente legalább egy alkalommal a kárpitok/matracok tisztását;
- a közös használatú, továbbá a közös fürdő- és illemhelyiségek munkaszüneti napokra is kiterjedő napi takarítását;
- a kollégiumokhoz tartozó terület és kertgondozást;
- évi egy alkalommal a közös konyha, egészségügyi, fürdő- és illemhelyiségek higiéniai festését; (közös használatú fürdő- és illemhelyiségek esetében minden évben, lakóegységhez tartozó fürdő és illemhelyiségek esetében teljes kapacitás negyedének a festését, ahol sanipex egységek kerültek beépítésre, ott évi két alkalommal azok teljes fertőtlenítését)
- évente legalább a lakóhelyiségek negyedének higiéniai festését;
- évente legalább a közös helyiségek negyedének higiéniai festését;
- évente legalább a férőhelyek tizedének felújítását (ebbe értendő: az ágy, tanulóasztal, szekrény, paplan, párna cseréje) lehetővé tevő tartalék képzését; (a tartalék 5 évig legyen halmozható, és a kollégiumtól nem elvonható a tartalékkolt összeg) - 10 évente újuljon meg minden férőhely;
- közüzemi költségeket;

- szükség szerint, de évente legalább két alkalommal az épület rovar- és kártevő-mentesítését. (jelenleg ez egy alkalom, viszont a 18./1998. Nemzeti rendelet kettőre kötelezi a diákotthonokat, így javasoljuk a kötelező két alkalmat);
- közösségi terek és berendezéseik fenntartási és meghatározott fejlesztési költségei;
- közösségi rendezvények szervezése;
- az előírt gépek és egyéb gépészet, valamint a fürdő- és illemhelyiségek karbantartásának, felújításának (gépek esetén: javításának, illetve pótlásának) költségei (ez megvalósítható a működési kiadások arányában megadott fix, céljellegű tartalék figyelembe vételével, vagy a rendelkezésre álló eszközök amortizációjának elszámolhatóságával);
- hálózati és egyéb számítástechnikai beruházások költségei, ezek amortizációja;
- kollégiumok szervezeteiben való részvétel költségei (tagdíjak), külső minőségértékeléssel,
-ellenőrzéssel kapcsolatban felmerülő költségek;
- egyéb bútorok beszerzésének költségei.

Személyi feltételek tekintetében biztosítandó:

- 100 fő kollégiumi férőhely felett: 1 fő teljes állásban foglalkoztatott vezető, valamint 100 főnél kisebb kollégiumok esetén: legalább heti 20 órában foglalkoztatott vezető (kollégiumi koordinátor/ügyvivő szakértő/kollégiumvezető/kollégiumigazgató);
- 24 órás műszaki ügyelet;
- 24 órás portaszolgálat, ami 100 fő alatti kollégiumok esetén kiváltható beléptető rendszerrel.
- az alkalmazottak személyi és járulékköltségeit (és/vagy a kiszervezett szolgáltatás ellenértéke beleszámolható az önköltségbe);
- Nevelési oktatási feladatok személyi állományának biztosítása

Az Országos Kollégiumfejlesztési Stratégiával összhangban a kollégiumoknak lehetősége lenne saját bevételek szerzésére (a kollégiumi férőhelyek ezek kialakításánál sem csökkenhetnek), amelyet olyan fejlesztésekre fordíthatnának, amik a kollégiumok további javulását szolgálják a leírtakon kívül. A saját bevételek halmozhatók és nem elvonhatók a kollégiumoktól. Így a kollégiumok motiválttá válnának abban, hogy hasznosítsák szabad kapacitásaikat.

Természetesen az első és a harmadik modell csak úgy kivitelezhető, ha folyamatosan biztosított a külső kontroll, és az intézmények teljesítik az ezzel járó adatszolgáltatási kötelezettséget.

5. Egyéb szabályozandó kérdések

A kollégiumi javaslatok megfogalmazására életre hívott munkacsoport további területeket is megfogalmazott, amelyeknek a szabályozására a fenti, generális kérdések rendezését követően érdemes kitérni. Ilyenek voltak:

1. **pénzügyi területen:**

- Az alapszolgáltatások biztosításához szükséges eszközök beszerzése érdekében (hűtőgépek, sütők, főzőlapok stb..) specifikus (pl. pályázati) forrás biztosítása.
- Specifikus programok a kollégiumok fenntartási önköltségének csökkentésére – Pl. pályázati rendszerben, a forrásért cserébe hatékonyságnövelő intézkedések intézményi vállalásával.
- A kiemelt nevelési, tehetséggondozási tevékenység specifikus finanszírozására (pl. NTP-programban való megjelenítéssel).
- A kollégiumok másodlagos hasznosításának elősegítése, pl. motivációs eszközök bevezetésével.
- Bútorbeszerzés szabályozásának rendezése, tekintettel az intézmények által említett beszerzési tilalomra.

2. **szabályozási területen:**

- az egyes intézményekben előforduló kaució, illetve kártérítési átalány jogszabályi kereteinek rendezése,
- vendégfogadás kereteinek, az azért szedhető díjak megállapításának rendezése,
- a lakhatás kereteire és a közösségi terek felhasználására is vonatkozó kollégiumi házirendek tartalmi keretszabályai és megalkotásának szabályai, ideértve a hallgatói érdekképviselőlet egyetértési jogát.

1. számú melléklet

A finanszírozási kérdéskör átgondolásakor az önköltségszámításhoz kapcsolódó adatszolgáltatást illetően a vizsgálatunk során két lehetőség mentén haladtunk, hogy az adatszolgáltatás a kitöltő és az adatkérő számára is legoptimálisabb legyen:

- önköltségszámítás költséghely/számviteli logika szerinti táblázat alapján
- önköltségszámítás költséghely/tevékenység szerinti kimutatásban.

Mindkét szempontrendszer megvizsgálva a fent leírtak szerint a számviteli logikára épülő kimutatást javasoljuk, de fontosnak tartjuk a lehetséges alternatívaként felmerült ismertetni a mellékletben a költséghely/tevékenység szerinti javaslatot.

5. számú táblázat – Tervezett minta táblázat a költséghely/tevékenység szerinti önköltségszámításhoz

Önköltségszámítás		
Kiadások összesen		
Maximális hallgatói létszám		
Éves feltöltési ráta (tényleges/maximális)		
nettó összterület		
nettó lakóterület		
... (önktg.számítási mutatók)		
Bevételek		
... (finanszírozási mutatók)	-	-
Kiadások	Összes kiadás (adóval, járulékokkal)	Létszám, egyéb fajlagos egység
1. Víz- és szennyvízszolgáltatás		
vízszolgáltatás díja		
szennyvízszolgáltatás díja		
használata melegvíz díja		
...		
2. Fűtés		

szolgáltatási díj		
...		
3. Elektromos áram		
szolgáltatási díj		
...		
4. Hulladékgazdálkodás		
szolgáltatási díj		
...		
5. Liftüzemeltetés		
szolgáltatási díj		
...		
6. Javítási, karbantartási költségek		
Épületkarbantartás		
anyagköltség		
személyi kiadások		
szolgáltatási díj		
Festések		
anyagköltség		
személyi kiadások		
szolgáltatási díj		
Gépek, berendezések karbantartása		
anyagköltség		
személyi kiadások		
szolgáltatási díj		
7. Kertészet		
anyagköltség		
személyi kiadások		
szolgáltatási díj		
8. Vezetői költségek		
személyi kiadások		
anyagköltség		
...		

9. Takarítás		
anyagköltség		
személyi kiadások		
szolgáltatási díj		
...		
10. Őrzés, portaszolgálat		
anyagköltség		
személyi kiadások		
szolgáltatási díj (felügyeleti rendszerek üzemeltetése, portaszolgáltatás, őrzés- védelem)		
11. Beszerzések felújítások		
korm.r. alapján 10 éves felújítási keret		
bútorok száma (létszám 10%-a)		
félévente (m ²) - betegszobák		
évente (m ²) - szobák 1/4-e, közösségi terek		
irodatechnikai eszközök		
informatikai eszközök		
irodai		
hallgatói szolgáltatáshoz (5%-os szabály)		
...		
12. Adminisztratív kiadások		
anyagköltség		
posta, nyomtatvány, irodaszer		
szolgáltatási díjak		
telefon		
internet		
egyéb kommunikáció, tv		
személyi jellegű kiadások		
ügyintézők		
13. Egyéb kiadások		

Pedagógiai tevékenység		
tanárok/nevelők személyi kiadásai		
anyagköltség		
szolgáltatás		
Tűzvédelem		
rovar- és kártevő-mentesítés		
Biztosítás		
Rendezvények, konferenciák		
...		
Pénzügyi műveletek ráfordításai		
Bevételek		
Hallgatói, hallgatók után járó díjak	Éves	Havi átlag
kollégiumi térítési díjak		
állami támogatás		
kollégiumi eljárási díjak (késelem, bírság)		
...		
Egyéb bevételek		
szállásdíjbevételek		
bérbeadás (ingatlan)		
bérbeadás, bérleti díjak (eszközök, parkolási díj)		
pályázatok		
...		

Kollégiumi lakhatás Kutatási eredmények és javaslatok

Budapest, 2016.01.07.

Tartalom

VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ	25
Elemzési célok, módszertan	27
Kollégiumi férőhelyek, túljelentkezés	28
Lakhatás megjelenése a hallgatók költségszerkezetében	34
Elégedettség a kollégiumi lakhatással és a helyben elérhető szolgáltatásokkal	39
A kollégiumok által biztosított lakhatási körülmények	45
Kollégiumok helyzete, napi szükségletek elérhetősége	45
Összegzés, eredmények, jövőkép	46

VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

Az elemzés célja öt adatgyűjtés alapján megvizsgálni, hogy:

- Elegendő-e a kollégiumok kapacitása?
- Mely intézmények, intézménytípusok esetén szükséges a kapacitásbővítés?
- A lakhatás mekkora szerepet tölt be a hallgatók költségszerkezetében?
- Mekkora az általános elégedettség a kollégiumi szolgáltatásokkal?
- Az átlagos kollégiumi szolgáltatás milyen életminőséget biztosít az ott lakóknak?

A fővárosi és vidéki intézményekre is egyaránt jellemző, hogy a központi képzéseikhez tartozó kollégiumi kapacitásokat jelentősen meghaladják a szükségletek. Példaként a fővárosban a kollégiumi lakhatási rendszer túlerheltségét igazolja, hogy ha csak az adatszolgáltató intézményeket vesszük figyelembe, akkor is 3350 főnek kellett más lakhatási megoldást keresnie, az átlagos túljelentkezés mértéke 132% volt. Idősoros adatok alátámasztják, hogy a szükséglet az évek során nem változott, tehát a probléma megoldása erőforrás bevonást, kapacitásbővítést igényel. Kiemelten igaz ez a változó ingatlanpiaci helyzetben, hiszen közéleti elemzések és becslések egyaránt a bérelhető ingatlanok árának robbanásszerű növekedését jelzik, amely a bemutatott túljelentkezési adatok által mutatott kapacitáshiányt jelentősen meg fogja emelni az ország nagyvárosaiban. Ezen információk alapján javasoljuk a kapacitásbővítés mielőbbi megkezdését, tudva, hogy enélkül a felsőoktatásba jelentkezők jelentős részének válik kockázatosná a továbbtanulása. A felsőoktatási hallgatók kiadásszerkezetében a legfontosabb tétel a lakhatási költség. Elemzésünk rámutatott, hogy a kollégisták közel harmadannyiért tudják biztosítani lakhatásukat, mint a komplementer csoport. Ez a kedvező lehetőség nagymértékben hozzájárul ahhoz, hogy a kollégisták szubjektív anyagi jóléte pozitív képet mutat.

A kollégiumi férőhelybővítésre vonatkozó döntést támogatja, hogy a hallgatók alapvetően elégedettek a kollégiumi szolgáltatásokkal, ezt versenyképes és elfogadható életminőséget nyújtó lehetőségként azonosítják. A kollégiumi kataszter adatgyűjtés ugyanakkor rámutat, hogy a meglévő kollégiumi épületek fejlesztésére és állagmegóvására is érdemes lenne több forrást fordítani, hiszen a vizsgált adatok azt mutatják, hogy az elmúlt évben a kollégiumok több, mint felénél nem történt anyagi ráfordítás egyik területen sem. Az elemzésben kijelöltünk és egyben javaslatot tettünk olyan alapvető szükségletekhez kapcsolódó arányszámokra, amelyek a kapacitásbővítés és épületfejlesztés minimumkövetelményei lehetnének. Az új férőhelyek létesítésekor alapvető kritériumként kell meghatározni, hogy a

megfelelő komfortfokozat biztosítékeként a tanulmányban bemutatott átlagértékeket (szolgáltatások hozzáférése: konyha, fürdőszoba, mellékhelyiség, mosógép, szoba(NM)/fő, arány) legalább 30%-kal meg kell haladnia az új létesítményeknek. Ezzel garantálva az ingatlanfejlesztéssel az életminőség párhuzamos növekedését.

Az eredményeket összefoglalva kijelenthetjük, hogy a kollégiumi lakhatás minél szélesebb körű biztosítása az átlagos és a kríziscsoportokhoz (Pl. HH/HHH hallgatók) tartozó hallgatók tanulmányainak eredményessége szempontjából is kritikus, hiszen a hallgatók szűkös kiadásszerkezetét ellensúlyozva hatékonyan hozzá tud járulni az elfogadható életszínvonal eléréséhez. A kapacitáshiány az elmúlt években is komoly problémát okozott a felsőoktatásban, a ránk következő évek bérleti díjainak változása azonban az eddig elmaradt fejlesztéseket rendkívül sürgetővé teszi. A hallgatók érdeke azt diktálja, hogy a fejlesztésekkel a kollégiumok a mostani átlagnál magasabb életszínvonalat tudjanak biztosítani, hogy a kedvezményes lakhatás mellett a hallgatók jóllétét tekintve is versenyképes alternatíva maradjon.

Elemzési célok, módszertan

A Hallgatói Önkormányzatok Országos Konferenciája a 2015. évben több felmérésben is részt vett, illetve több felmérést is indított az éve elején létrehozott kutatási csoport koordinálásával.

Ebben a jelentésben négy adatgyűjtés lakhatásra vonatkozó eredményeit mutatjuk be:

- Aktív fiatalok 2015 – reprezentálja a teljes felsőoktatást
- Kollégiumi adatgyűjtés – reprezentálja a kollégistákat
- Mentorált kérdőív – nem reprezentatív szelete a HH és HHH hallgatóknak (ennél jobb minta a hátrányos helyzetű hallgatókról nem áll rendelkezésre)
- Kiadásszerkezeti adatgyűjtés – 10211 válaszadó a 6000 fő fölötti hallgatói létszámmal rendelkező intézményekből
- Kollégiumi kataszter felmérés – adatgyűjtés az intézményekhez tartozó kollégiumokról

Az elemzés célja megvizsgálni a fenti adatgyűjtések eredményeinek összesítésével, hogy a lakhatás milyen szerepet tölt be a hallgatók költségkeretében, mekkora az általános elégedettség a kollégiumi szolgáltatásokkal, valamint azt, hogy egy átlagos kollégiumi szolgáltatás milyen életminőséget biztosít az ott lakóknak. Mindezen kérdéseket azonban megelőzi a kollégiumi férőhelyekkel, elérhetőségükkel kapcsolatos helyzet feltérképezése. Ezek összegzése alapján, megbízható adatokra épülő javaslatcsomagot lehet kidolgozni a meglévő szolgáltatások fejlesztésére és új szolgáltatások kialakítására.

Kollégiumi férőhelyek, túljelentkezés

A kollégiumi férőhelyekkel kapcsolatban az intézményektől, illetve a kollégiumoktól két adatot gyűjtöttünk össze. Az egyik a 2015. szeptemberében hallgatók által elfoglalható kollégiumi férőhelyek száma, a másik pedig a 2015. szeptemberében kollégiumi lakhatásra pályázók száma. Az adatgyűjtés eredményeihez fontos adalék, hogy a különböző pályázati rendszerek miatt az intézmények közül néhány aggregálva tudta csak rendelkezésre bocsájtani az adatokat (pl. BME, DE), hiszen ezeknél az intézményeknél nem adott kollégiumba, hanem a kollégiumi lakhatásra jelentkeznek és sikeres pályázat esetén az intézmény rendeli őket az épületekhez. Máshol a pályázati rendszer sorrendi jelentkezést fogad be. Ezekben az esetekben az összes férőhely és összes első helyes jelentkezés intézményre aggregált adatával tudunk dolgozni. Az adatgyűjtésnél nem mintát, hanem teljeskörű lekérdezést alkalmaztunk. Az elemzés közel 80 kollégium szeptemberi adataira támaszkodik.

A vizsgált kollégiumok közel 65%-ában volt túljelentkezés. Ez a szám a bemutatott aggregáltsági fok eltérések miatt csak megközelítő értéknek tekinthető¹, azonban jól mutatja, hogy a felsőoktatáshoz kapcsolódó kollégiumi rendszer rendkívül túlterhelt. A túljelentkezés mértéke átlagosan 143%. Ez azt jelenti, hogy a legnépszerűbb intézmények esetén háromból megközelítően egy hallgató nem tud kollégiumba költözni. A kollégiumok közel 35%-a nem küzd túljelentkezéssel. Ezen intézmények adatai mögött két jelenség fedezhető fel. Egyrészt az adott kollégium olyan mértékű rossz híre, hogy nem jelent reális versenytársat a drágább lakhatási megoldásokkal szemben. Másrészt, olyan, jelenleg kevésbé népszerű intézményekhez, képzésekhez tartozó lakóépületekről van szó, amelyek emiatt nem telnek meg.

Az adatok részletes áttekintéséhez a területi bontás a legpraktikusabb. A területi elkülönítésben – az adatok alapján – a főváros és vidéki területek közötti különbségtétel a legjobb. A fővárosi intézményekkel kezdve általános tapasztalatként azt jegyezhetjük fel, hogy a túljelentkezés itt tekinthető a legáltalánosabbnak. Ennek oka egyrészt a fővárosi intézmények magas népszerűsége, amely rengeteg vidéki jelentkezőt vonz, másrészt pedig az ingatlanpiacról bérelhető lakhatási lehetőségek kiemelkedően magas ára. Az adatokat

¹ Főleg a túljelentkezésben erősen érintett intézmények alkalmaznak olyan jelentkezési rendszert, amely nem központilag osztja ki a helyeket, így ezeknél az aggregált adatok mögött található kollégiumokat is lehetne túljelentkezéssel küzdő helynek, de erről információnk nincs, ezért fontos hangsúlyozni, hogy a 65% csak megközelítő érték.

intézményi szinten aggregálva közöljük az alábbi táblában, amely bemutatja, hogy minden adatszolgáltató intézményben meghaladta a jelentkezők száma a férőhelyekét. A listából érdemes kiemelni az ELTE, a BME és a BCE intézményeit, ahol kollégiumi lakhatást nem kapó hallgatók száma minden esetben meghaladja az 500-at, de az ELTE esetében eléri az 1300 főt.

<i>Intézmény²</i>	Túljelentkezés mértéke	Hiányzó helyek száma
<i>Budapesti Gazdasági Főiskola³</i>	110%	120 fő
<i>Budapesti Műszaki- és Gazdaságtudományi Egyetem</i>	120%	873 fő
<i>Óbudai Egyetem</i>	113%	74 fő
<i>Eötvös Lóránd Tudományegyetem</i>	145%	1317 fő
<i>Semmelweis Egyetem</i>	133%	340 fő
<i>Budapesti Corvinus Egyetem²</i>	150%	580 fő
<i>Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem</i>	156%	46 fő
	ÁTLAG :132%	ÖSSZESEN: 3350 fő

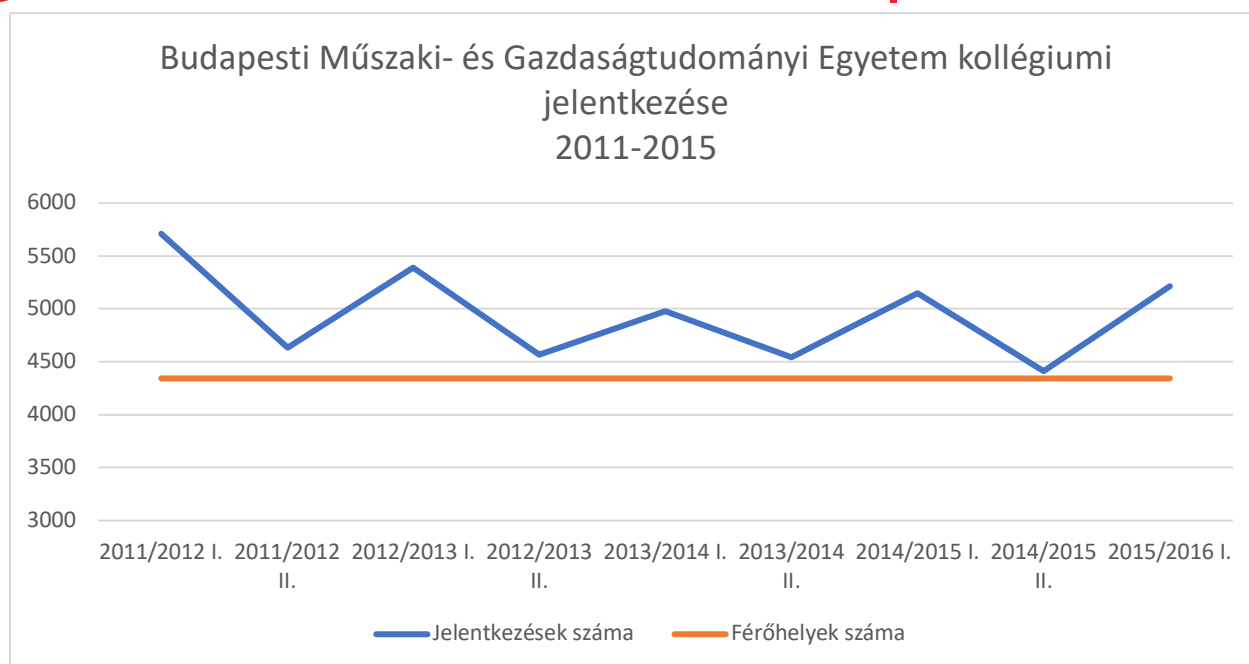
A kollégiumi lakhatási rendszer túlterheltségét jól mutatja, hogy ha csak az adatszolgáltató intézményeket vesszük figyelembe, akkor is 3350 főnek kellett más megoldást keresnie. Az átlagos túljelentkezés mértéke 132%.

A Budapest Műszaki- és Gazdaságtudomány Egyetem biztosított adatokat az elmúlt öt évre visszamenőleg. Ezek alapján egy éves átlagban stagnáló és félévenként fluktuáló adatsort

² A Nemzeti Közszolgálati Egyetem is biztosított adatokat az elemzéshez, azonban a nem civil képzésekhez tartozó lakhatási rendszer miatt a használt elemzési módszertan nem volt alkalmazható az intézményre.

³ Kerekített adatok alapján számolt értékek.

mutat a trendvonal. A kollégiumi jelentkezések változatlansága jelzi, hogy az elmúlt öt évben egyszer sem fordult elő, hogy a kollégiumi férőhelyek elengedőek lettek volna a jelentkezők számára.

A trendvonal által bemutatott viszonya a férőhelyeknek és a jelentkezéseknek bizonyítja, hogy a kollégiumi férőhelyek elégtelensége egy hosszútávra visszanyúló probléma, amely a jelentkezések nagyságrendi változásának hiányában bővítés nélkül nem fog megoldódni. Ha a fenti trendvonalhoz hozzáképzjük az elmúlt évben lezajlott ingatlanpiaci drágulást, akkor előrevetíthetjük, hogy a jelentkezést és a férőhelyeket jelző vonal egyre távolodni fog egymástól, az olló még szélesebbre fog nyílni.

A fővárosban megtalálható intézményekre vonatkozó mutatószámokat kalkuláltuk a vidéki székhellyel rendelkező intézményekhez is az összevethetőség kedvéért. Itt azonban a túljelentkezésre vonatkozó átlagot és összesített létszámot nem számoltunk. Ennek oka, hogy a vidéki felsőoktatási intézmények többségére jellemző, hogy a székhelyükön kívül más képzési helyen is folytatják tevékenységüket – sok esetben megszűnő intézmények integrálásával. Ezek a kihelyezett - vagy pontosabban - átvett képzések általában nem tudják fenntartani az évekkel ezelőtti érdeklődést így az itt megépített kollégiumok nagyon alacsony kihasználtsággal működnek. Példaként említhető a Szent István Egyetem, amelynek gödöllői és budapesti kollégiumai túljelentkezéssel küzdenek, míg a jászberényi, békéscsabai és szarvasi kollégiumoknak a 10-12%-a (!) van csak feltöltve. Értelemszerűen ezek a kollégiumok statisztikailag ugyan összesíthetőek, de a valóságban nem kezelhetőek egyként. Az alábbi táblázat mutatja be részletesen a Szent István Egyetem adatait, de ugyanebben a problémában érintett az Eszterházy Károly Főiskola, Pécsi Tudományegyetem is.

Szenti István Egyetem kollégiumainak adatai

	Hány férőhely volt a kollégiumban 2015 szeptemberében?	Hány fő pályázott a kollégiumi férőhelyekre 2015/2016-os tanév I. félévében?
--	--	--

<i>SZIE Gödöllői Kollégiumok</i>	1681	1722
<i>SZIE YMÉK Budapest</i>	130	187
<i>SZIE ABPK Jászberény</i>	194	23
<i>SZIE GAEK Békéscsaba, Gyula</i>	294	31
<i>SZIE GAEK Szarvas</i>	287	41

Az adatot rendelkezésre bocsájto intézmények közül a Szolnoki Főiskola és a Miskolci Egyetem olyan intézmény, hogy a saját székhelyén nincs túljelentkezés a kollégiumi férőhelyekre. Látható azonban, hogy a kettő közül a miskolci intézmény szinte teljes feltöltöttséggel üzemel. Az összes többi intézményre igaz, hogy a székhelyen, tehát az adott intézmény központjában található kollégiumok nem tudják kiszolgálni a jelentkezőket. Így említhetjük a Pécsi Tudományegyetemet, ahol az egyes kollégiumokban 140%-ot meghaladó a túljelentkezés vagy az Eszterházy Károly Főiskolát, amelynek egri kollégiumait jellemzi 180%-nál is magasabb túljelentkezés.

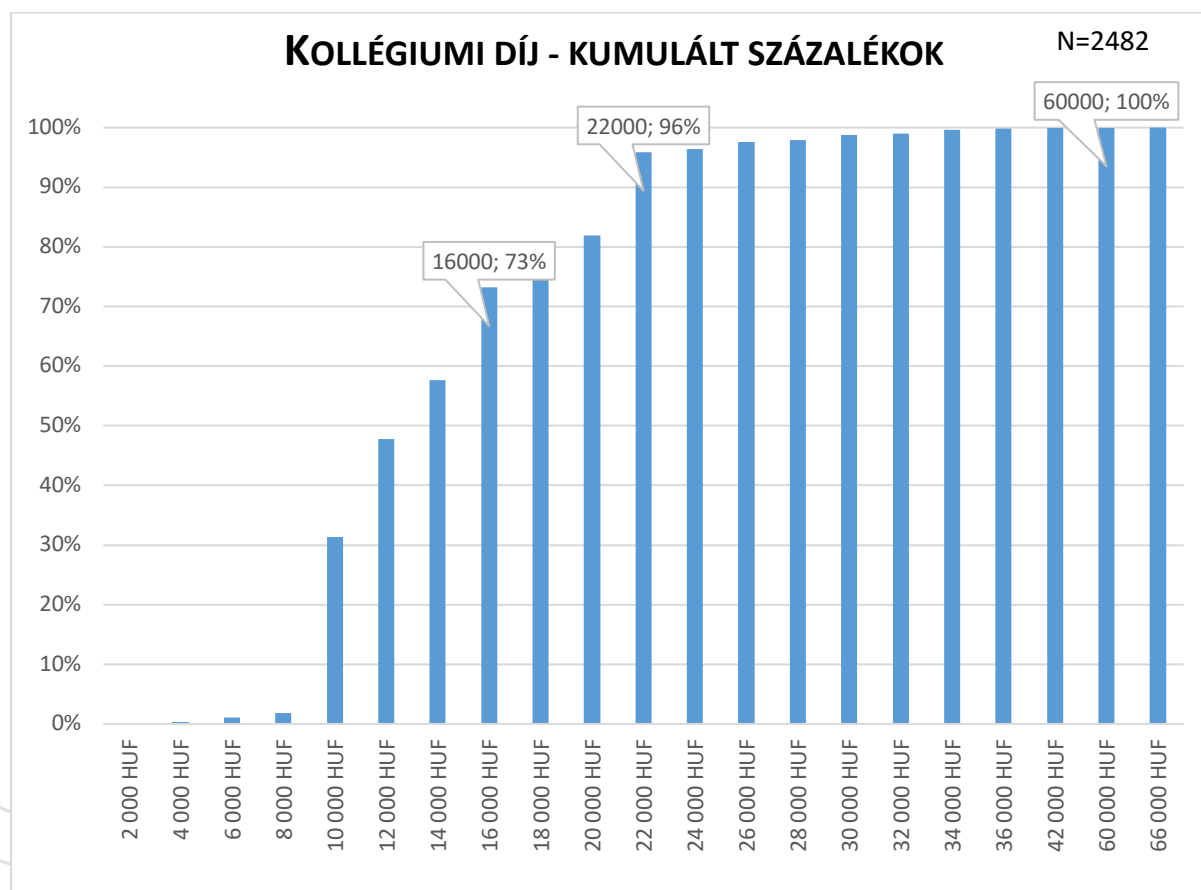
<i>Intézmény</i>	Túljelentkezés mértéke	Hiányzó helyek száma
<i>Szolnoki Főiskola</i>	50%	-118 fő
<i>Miskolci Egyetem</i>	92%	-58 fő
<i>Nyugat-magyarországi Egyetem (Soproni kollégiumok)</i>	108%	80 fő
<i>Pécsi Tudományegyetem</i>	103%	34 fő
<i>Eszterházy Károly Főiskola</i>	124%	183 fő
<i>Széchenyi Egyetem</i>	144%	639 fő
<i>Debreceni Egyetem</i>	121%	671 fő
<i>Kecskeméti Főiskola</i>	121%	135 fő
<i>Szent István Egyetem</i>	77%	-442 fő

A fővárosi és vidéki intézményekre is egyaránt jellemző, hogy a központi képzéseikhez tartozó kollégiumi kapacitásokat jelentősen meghaladják a szükségletek. A Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem példáján bemutattuk, hogy a szükséglet az évek során nem változott jelentősen, így nem számíthatunk a probléma megszűnésére. Sőt, az ingatlanpiaci változások alapján készített elemzések és becslések egyaránt a bérelhető ingatlanok árának robbanásszerű növekedését jelzik, amely a fent bemutatott túljelentkezési adatok által mutatott kapacitáshiányt jelentősen megemeli Budapesten és a vidéki képzéseken egyaránt. Ezért a kapacitásbővítést mielőbb meg kell kezdeni, változatlan esetben a felsőoktatásba jelentkezők jelentős hányadának lehetetlenedik el vagy válik nagyon nehézkesé a képzéshez szükséges biztos anyagi háttér megtartása. A kapacitásra vonatkozó adatok mellett ezt támasztja alá a lakhatás szerepe a költségszerkezetben, amely témával az elemzés következő része foglalkozik.

Lakhatás megjelenése a hallgatók költségstruktúrájában

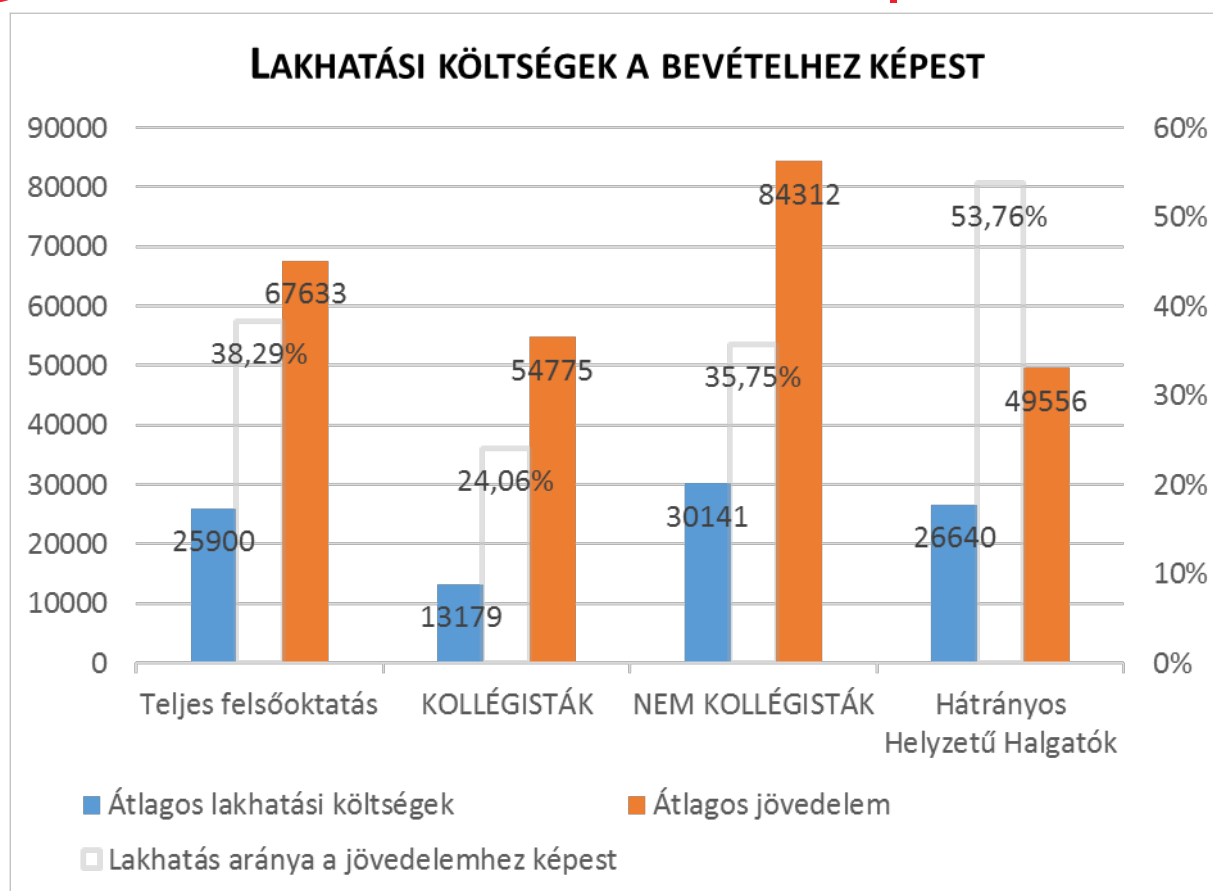
A felsőoktatásban tanuló hallgatók számára meghatározó, hogy a lakhatásuk díja mekkora részét teszi ki a havonként elkölthető forrásaiknak. A hallgatók egy része rendkívül rossz jövedelmi helyzetben kezdi meg a felsőoktatási tanulmányait, ezért nagyon fontos, hogy a legnagyobb terhet jelentő lakhatási kérdések megoldásában is hathatós segítséget kapjanak. A hallgatók anyagi hátterének javítása érdekében fontos megvizsgálni, hogy a kollégiumi lakhatás mennyire elérhető lehetőség és mennyire eredményes versenytársa más lakhatási megoldásoknak. Az alábbi diagramon a megkérdezettek önbevallás alapján adott válaszait láthatjuk, arra a kérdésre vonatkozóan, hogy mennyit fizetnek havonta a kollégiumi lakhatásukért.

Megállapíthatjuk, hogy 16.000 Ft-t, vagy annál kevesebbet fizet a minta majdnem háromnegyede (73%). Nagyobb ugrást ezen kívül még a 22.000 Ft-os kategóriánál látunk, amely már 96%-t fedi le a válaszadóknak, tehát száz kollégistából kilencvenhat legfeljebb

22.000 Ft-ot fizet a lakhatásáért. A 100% a 60.000 Ft-os összegnél látható, de már a 34.000 Ft-os összegnél is 99,6%-ot látunk, azaz az összes megkérdezett ennyit, vagy ennél kevesebbet fizet havonta a kollégiumi elhelyezésért. További információval szolgál számunkra a kollégiumi díj átlaga, amely 13.917 forint. Ebből látható, hogy a kollégiumi díj a megkérdezettek túlnyomó többségénél a havi 20.000 forintot sem éri el, de az átlag költség ennél jóval alacsonyabb.

A kollégium szerepe a felsőoktatásban túlmutat a távol lakó hallgatók számára nyújtott lakhely biztosításánál. A felsőoktatásban megtalálhatóak olyan kríziscsoportok, amelyek anyagi helyzete szignifikánsan rosszabb az átlag felsőoktatási hallgatóhoz viszonyítva. Számukra kifejezetten fontos, hogy tudnak-e olyan költséghatékony megoldást találni, amely alkalmazkodik a szűkösebb anyagi lehetőségeikhez. Ezért a lakhatásért fizetett összegeket a hallgatók bevételeinek relációjában is bemutatjuk, hogy látható legyen, milyen nagy különbségek vannak a felsőoktatás egyes alcsoportjai között mind a bevételt, mind a lakhatásra költött forintokat tekintve. Elsőként, a teljes felsőoktatáshoz kapcsolódó adatokat vizsgáljuk, majd alcsoportok szerint összehasonlító elemzést végeztünk. Az alábbi diagramon az említett adatok láthatók.

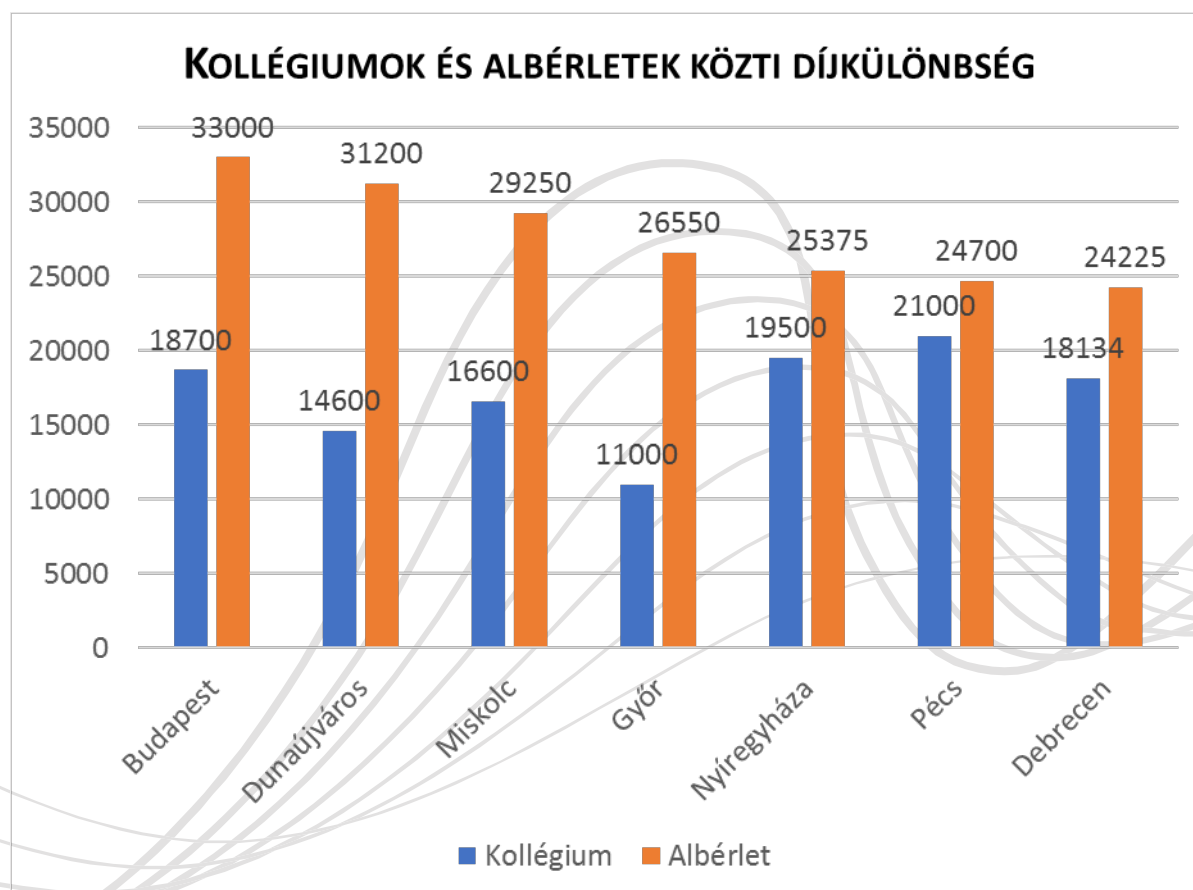
Ahogy az az ábrán is látható, a teljes felsőoktatásra vonatkozó minta átlagos bevétele 67.633 Ft. Az ő esetükben a lakhatásért fizetett díj 25.900 Ft. Ez 38,29%-t teszi ki a bevételüknek, tehát átlagosan a lakhatáson felül 41733 Ft marad, amely az egyéb költségek fedezésére állhat rendelkezésre. Ugyancsak informatív, ha a kollégistákat összehasonlítjuk a komplementer csoporttal. Az adatokat átlagolva azt látjuk, hogy a kollégiumban lakók 13.179 Ft-ot, míg azok, akik lakhatásukat egyéb módokon oldják meg, 30.141 Ft-ot fizetnek havonta. Utóbbi összeg esetében azt nem tudjuk, hogy milyen lakáskörülmények találhatók az összeg mögött. Ebben egyaránt szerepelnek a teljes lakást, illetve a másokkal megosztott szobát bérlők is.

A lakhatási költség mellett a bevételük tekintetében is markáns eltérések vannak. A kollégisták átlagos bevétele 54.775 Ft, míg a nem kollégistáké 84.312 Ft. Ám a relatív százalékok azt mutatják, hogy míg előbbi csoport jövedelmének átlagosan 24%-át, addig utóbbinak 36%-át emészti fel a lakhatási díjuk. Ez is igazolja, hogy az anyagilag rosszabb helyzetben lévők eredményesen tudják csökkenteni kiadásait a kollégiumi elhelyezésnek

köszönhetően. A hátrányos helyzetű hallgatók havi lakhatási díja 26.640 Ft, mely a teljes felsőoktatás átlagához nagyon közeli összeg. Átlagos jövedelmük azonban 49.556 Ft, mely a kollégisták átlagától is jelentősen elmarad. Ahogy a diagramon is látjuk, esetükben a legmagasabb az arányszám, hiszen havi bevételük több mint felét lakhatásukra költik el. Ebből feltételezhetjük, hogy a hátrányos helyzetű hallgatók valamilyen nem szándékolt szelekció eredményeként kiszorulnak a kollégiumi ellátásból.

Az eddigiekből már jól látszik, hogy a kollégium egyaránt mondható gazdaságos és versenyképes alternatívának az egyéb opciókkal összevetve. Ez a megállapítás további adatokkal is alátámasztható.

Településenként, intézményenként eltérőek lehetnek a lakhatásért fizetett összegek. Ez érvényes a kollégiumokra is. Így megvizsgáltuk, hogy a válaszadók lakhelyei szerint átlagosan mennyit fizetnek a hallgatók kollégiumért vagy albérletért. A kapott eredményeket diagramon ábrázoltuk az albérletért fizetett összeg szerinti csökkenő sorrendben.

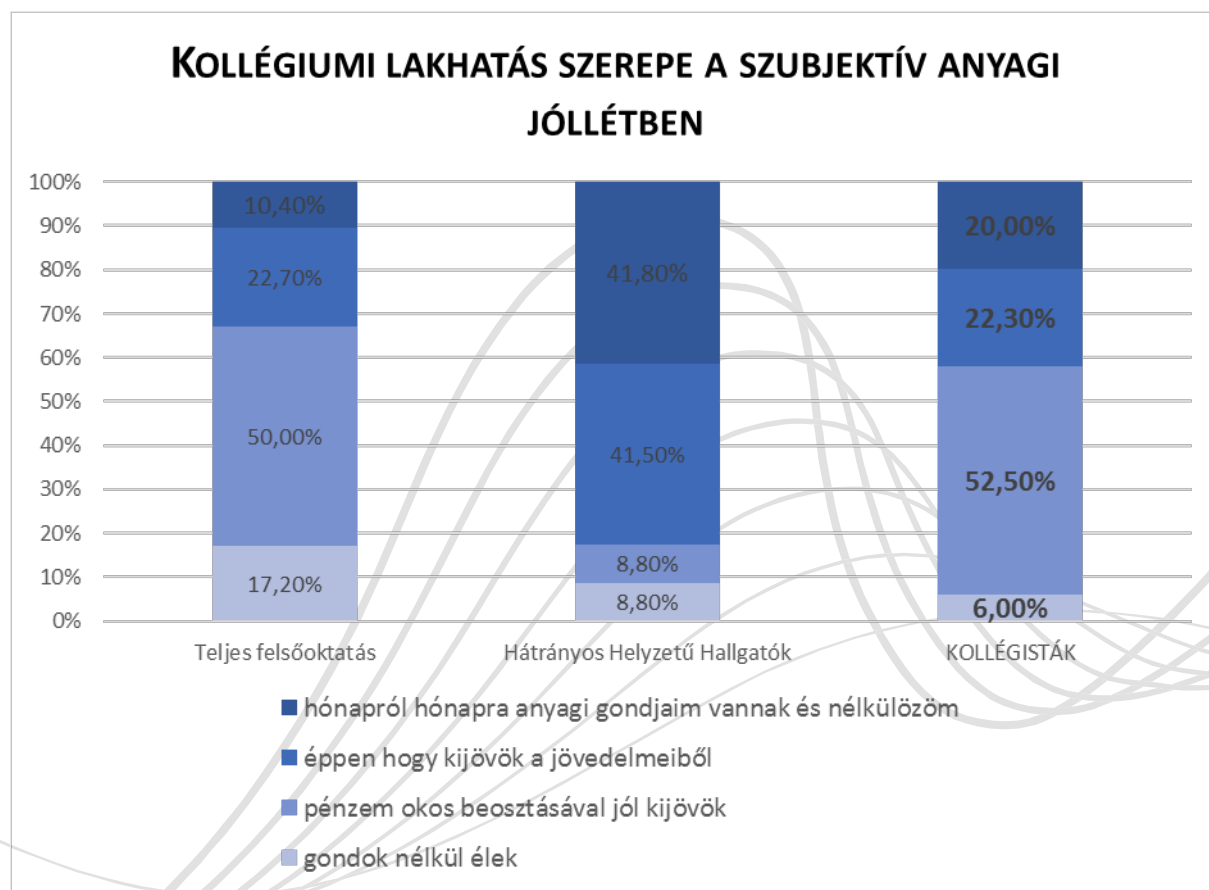

A diagramon látható, hogy vannak városok (Budapest, Dunaújváros, Miskolc és Győr), melyeknél rendkívüli különbség van a kollégiumért és albérletért fizetett díjak között, míg

más településeknél (Nyíregyháza, Pécs, Debrecen) a két összeg jobban közelít egymáshoz. Összességében azt mondhatjuk, hogy a kollégium költsége minden városban alacsonyabb az albérletnél. A híradásokból azt is tudni lehet, hogy ez az olló az ingatlanpiaci folyamatoknak köszönhetően egyre inkább nyílik.

A felsorolt városokban a kollégium és albérlet közti összegkülönbség átlaga 9999 Ft. Ez az átlagolt összeg elfedi az egyes települések közötti különbségeket. Dunaújvárosban tapasztaljuk a legnagyobb eltérést, itt 16.600 Ft-tal kerül többbe az albérlet, mint a kollégium, de nagy a különbség Győr (15.550 Ft), Budapest (14.300 Ft), és Miskolc (12.650 Ft) esetében is. Nyíregyháza, Pécs, és Debrecen esetében az átlagos különbség 5.222 Ft.

Az eddig felsoroltakon túl, továbbá érdemes még a kollégista diákok szubjektív anyagi jólétét megvizsgálnunk. Ez megmutatja, hogy miként értékelik saját maguk anyagi helyzetét. Az adatok az alábbi diagramon láthatók.

Ahogy az az ábrán látható, a teljes felsőoktatásra vonatkozó minta tagjai közül minden tizedik jelölte a legnegatívabb anyagi státuszra vonatkozó állítást. A többi válaszadó 22,7%-a nyilatkozott úgy, hogy épp, hogy kijön jövedelméből, míg csaknem felük okos beosztással jól

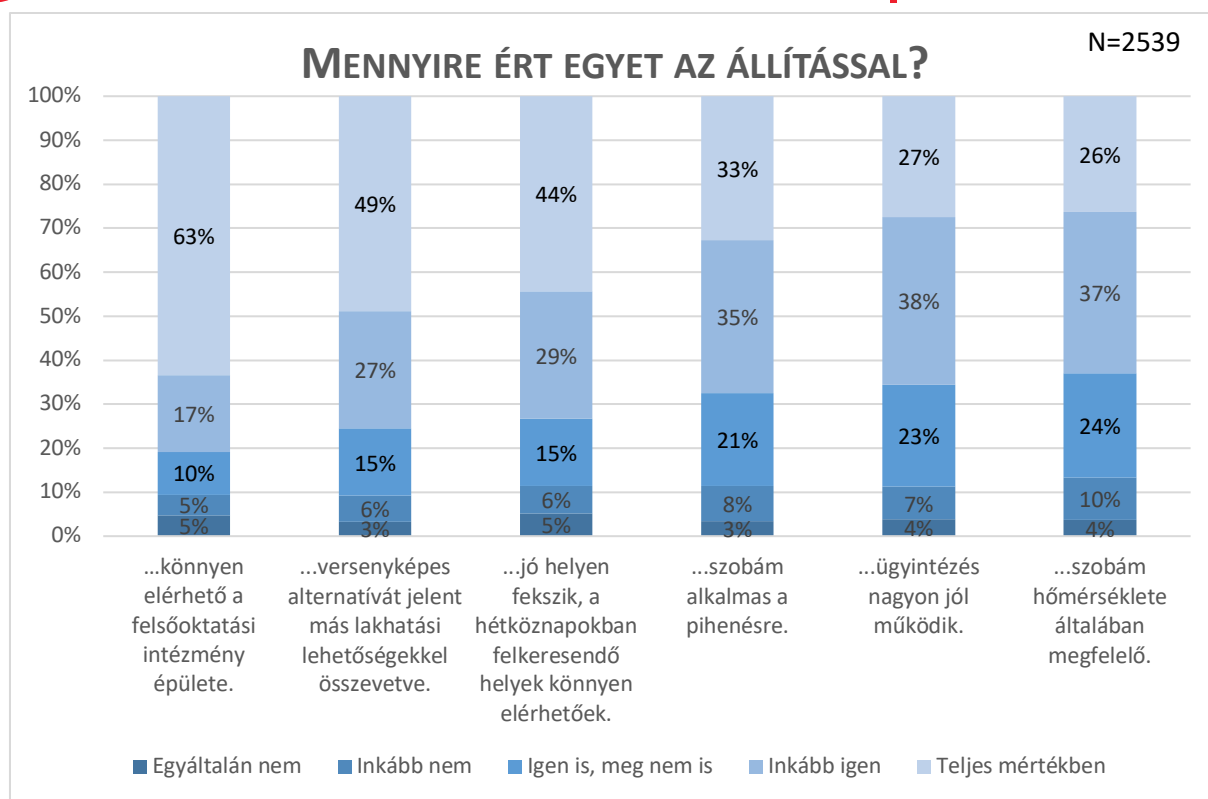
kijön havi jövedelméből. 17,2% pedig úgy nyilatkozott, hogy gondok nélkül él. Ezzel szemben a hátrányos helyzetűek esetében már borúsabb a helyzet. Ha őket helyezzük az elemzés fókuszába, azt látjuk, hogy a teljes felsőoktatáshoz képest náluk jóval magasabb arányban fordulnak elő a rossz anyagi helyzettel rendelkezők, hiszen csaknem 83%-uk nélkülöz, vagy éppen, hogy kijön jövedelméből. A fennmaradó 17% a beosztással jól kijövők és az anyagi gondok nélkül élők között oszlik meg egyenlő arányban (8.8%). Ez is igazolja, hogy a kollégiumi integrációjuk rendkívül fontos feladat.

A kollégisták esetében már jobb a helyzet. Esetükben csupán minden 5. válaszadó nélkülöz, a jövedelmükből „épp” kijövők között pedig ők képviselik a legkisebb csoportot 22,3%-kal. Továbbá náluk a legnagyobb az okos beosztással jól kijövők csoportja, hiszen 52,5%-uk ezen válaszlehetőséget választotta, 6%-uk pedig a gondok nélküli életet jelölte meg, az erre vonatkozó kérdésnél. A hátrányos helyzetűekhez viszonyított pozitív eredmény okaként a kollégiumi lakhatás alacsonyabb költségterhét feltételezhetjük.

A továbbiakban a kollégiumi élettel kapcsolatos elégedettséget, véleményeket elemezzük. Ezen belül elemzésünkben kitérünk a kérdőívből származó lakhatási körülményekkel kapcsolatos állításokra, illetve a megkérdezettek különböző szolgáltatásokhoz fűződő meglátásaira.

Elégedettség a kollégiumi lakhatással és a helyben elérhető szolgáltatásokkal

A felmérés egy kérdésblokkjában kizárólag olyan állítások voltak, melyek egyrészt a kollégiumi életvitelre irányultak. A válaszadók egy 1-től 5-ig terjedő skálán fejezhették ki egyetértésük mértékét. A kapott eredmények azt mutatják, hogy az intézmények egyes szolgáltatásaival való elégedettség összességében magas. Az alábbi diagramon vizuálisan is ábrázoltuk a különböző kategóriákat, az egyetértők (4-es és 5-ös kategória összesített) arányának megfelelően, csökkenő sorrendben.

Az első állítás a kollégiumra és annak a felsőoktatási intézménynek a távolságára vonatkozott, ahová a válaszadó jár. Az egyetértés ezen állítás esetében magas, tehát a válaszadók többsége egyszerűnek tartja a két helyszín közötti közlekedést. Ezt mutatja az is, hogy a legnagyobb csoport a rendkívüli egyetértést kifejező kategóriában helyezkedik el (63%), melyet az „inkább egyetértőkkel” (17%) kiegészítve a válaszadók 81%-át kapjuk. Az egyet nem értők összesen 9%-ot értek el, a neutrális kategóriát pedig minden tízedik válaszadó jelölte meg.

A második legnagyobb egyetértés a kollégium más lehetőségekhez viszonyított versenyképességével volt. A legnagyobb csoport a rendkívüli egyetértést jelölőké (49%), ha pedig ezt kibővítjük az „inkább egyetértőkkel” (27%) azt látjuk, hogy a válaszadók háromnegyede úgy gondolja, hogy a kollégium más lehetőségeknél jobb alternatíva. A válaszok százalékaiként tendenciaszerűen nőnek az 1-es kategóriától az 5-ös kategóriáig.

A főiskolai/egyetemi és kollégiumi épületen kívül nyilvánvaló, hogy egyéb helyeket is gyakran keresnek fel a bentlakók. Ezek elérése szempontjából kulcsfontosságú – legyen szó akár hivatali ügyek intézéséről, vagy épp szórakozásról –, hogy a kollégium központi, „jó” helyen fekvődjön, tehát az említett helyszínek könnyen felkereshetőek legyenek. Az ezzel kapcsolatos állításra kapott válaszok azt mutatják, hogy a válaszadók elégedettek (73%), melyből 44%-uk a rendkívül elégedett kategóriában helyezkedik el. Az állítással

össességében elégedetlenek 11%-ban fordulnak elő, az „igen is meg, nem is” válaszlehetőséget e kérdésnél 15%-uk választotta.

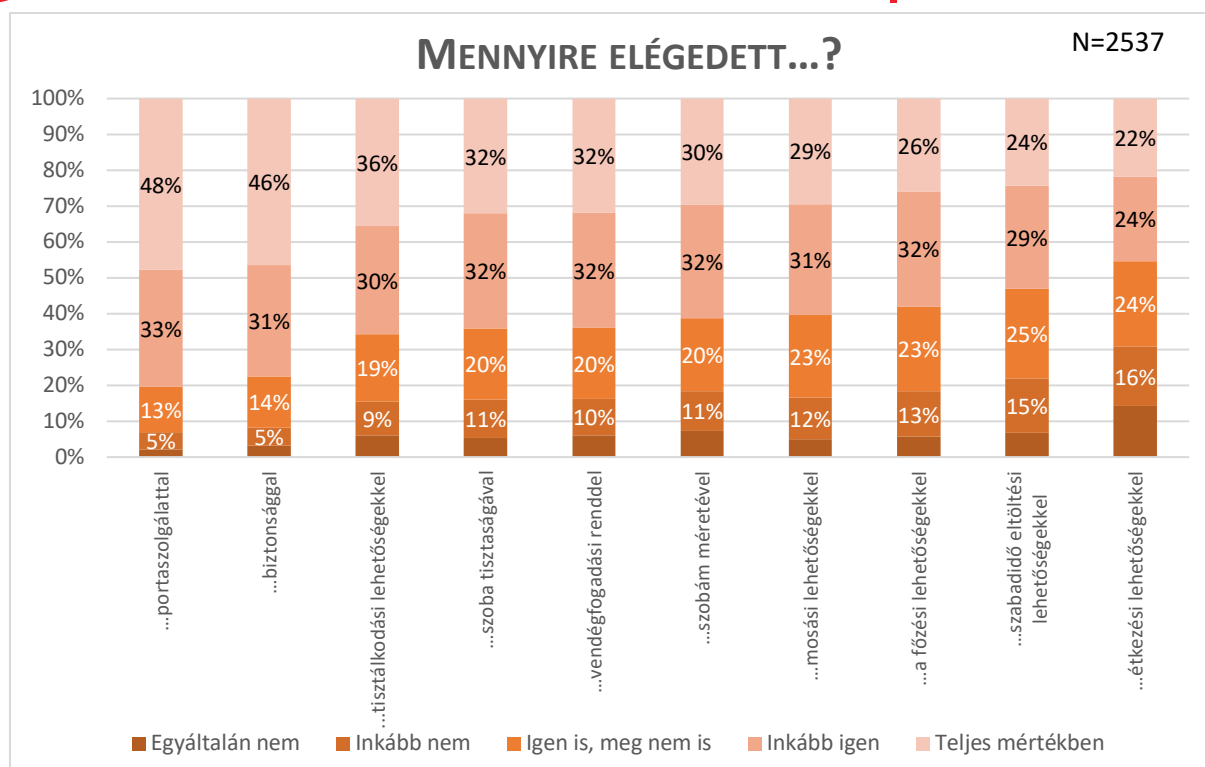
Az „a kollégiumi szobám alkalmas a pihenésre” állításhoz tartozó megoszlást szemlélve azt látjuk, hogy a helyeslő válaszok aránya itt is magas (68%). Összesítve az elégedetlenséget kifejező két kategóriát azt látjuk, hogy csupán a válaszadók 12%-a „nem tud pihenni” szobájában. További 21%-uk a közepső, semleges kategóriát választotta.

A kérdés blokk utolsó előtti állítása az ügyintézés színvonalát vizsgálta. Az arányok megközelítőleg azonosak az eddigi kérdésekével. A válaszadók 11 %-a elégedetlen és a 23%-a semleges. A fennmaradó 66% ismételen az elégedetteké, melyből ez esetben a 4-es kategóriát választó, „inkább egyetértők” emelkednek ki (38%), a második legnagyobb pedig a teljesen egyetértőkből áll (28%).

A kollégiumi szoba hőmérsékletét csupán a válaszadók 13%-a tartotta nem megfelelőnek. A további 87% tehát a neutrális „igen is, meg nem is”, illetve a pozitív kategóriák valamelyikét választotta. A legmagasabb százalékot az „inkább egyetértők” csoportjánál látjuk (37%). A második legnagyobb csoport a „teljes mértékben egyetértők”-ből áll (26%). A neutrális 3-as kategóriát a megkérdezettek 24%-a választotta. Az látható tehát, hogy a kollégiumi szobák hőmérsékletével 63%-uk elégedett.

Összefoglalva az elégedettséggel kapcsolatban kapott eredményeket, azt látjuk, hogy az egyetértés a felsorolt állításokkal kapcsolatban rendkívül magas. Ezek közül pedig ki kell emelnünk a sorrend második állítását, ugyanis az erre kapott válaszok azt mutatják, hogy a válaszadók csaknem 76%-a gondolja úgy, hogy a kollégium versenyképes lakhatási forma az egyéb opciókkal összevetve. A kollégiumi étellel kapcsolatos elégedettséget érzékelhetjük abban is, hogy az elégedettség csökkenése nem közvetlenül a negatív kategóriák duzzadását eredményezte, hanem sokkal inkább a neutrális kategóriáét. Ebből arra következtethetünk, hogy a kollégista diákok az érzékenyebb területek esetén sem elégedetlenek, hanem inkább közömbösen ítélik meg a kollégiumi szolgáltatás adott területét.

Az elemzés további részében a kollégium körülményeivel, illetve szolgáltatásaival kapcsolatos elégedettséget mutatjuk be. Az alábbi diagram készítésekor az előbbivel azonos módon jártunk el, azaz az egyetértők (4-es és 5-ös kategória összesítve) arányának megfelelően, csökkenő sorrendben láthatjuk az elemeket.

A legnagyobb elégedettség a kollégiumi portaszolgálatot övezi. Az összességében elégedettek a minta négyötödét adják, közülük pedig – és összességében is – a „teljes mértékben” választ jelölők vannak a legtöbben (48%). Ahogy az ábrán látható az 5-ös kategóriától az 1-es felé haladva tendenciaszerű csökkenést tapasztalunk. Az „egyáltalán”, vagy „inkább nem” elégedettek mindössze 7%-t értek el.

Az „elégedettségi sorrend” második helyezettje a biztonság. Ahogyan a portaszolgálat esetében is, itt is tendenciaszerű a csökkenés az a legpozitívabb kategóriától, a legnegatívabbig. Így az elégedett diákok itt 77%-ot, értek el, melyek közül a legnagyobb csoport ismét az 5-ös kategóriát választokból áll (46%). Az elégedetlenek összesítve mindössze 8%-t értek el.

A tisztálkodási lehetőségek állnak a sor harmadik helyén. Az egyetértők összesen a megkérdezettek 66%-t adják. A legtöbben ismétlem a „teljesen mértékben” elégedettek vannak. Az egyet nem értők immáron 15%-t értek el. A vonatkozó állításnál megfigyelhető egy csekély ugrás a neutrális kategória esetében, amelyet majdnem minden ötödik válaszadó választott.

A kollégiumi szoba tisztasága meghatározó a komfortérzetre nézve. Az elégedettek aránya továbbra is magas (64%). A tendenciaszerűség az öt kategória vizsgálata esetén elveszik,

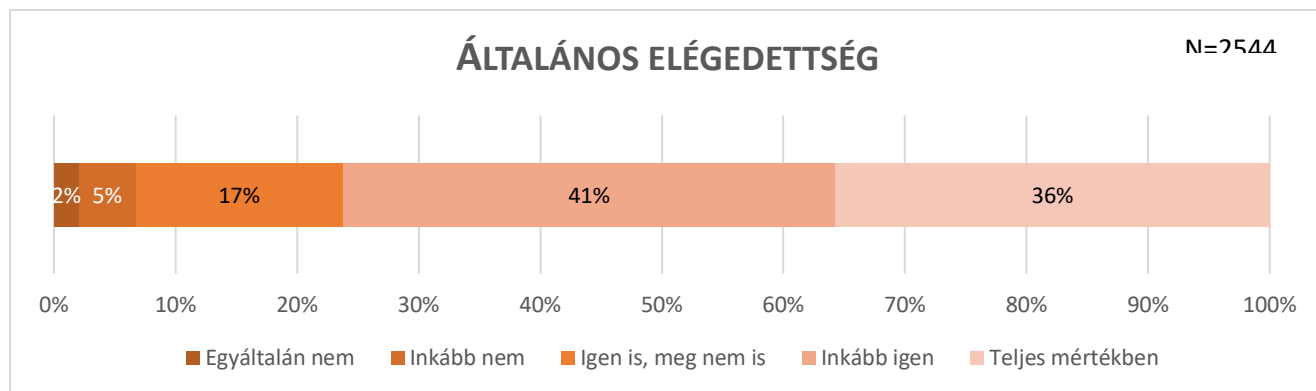
mivel a 4-es és 5-ös válaszlehetőségek egyező arányban (32%) szerepelnek. Amennyiben elégedettek, bizonytalanokra és elégedetlenekre összesítjük az adatokat, ugyancsak azt látjuk, hogy az adatok a pozitív válaszlehetőségektől lépcsőzetesen haladnak a negatív felé. Az „igen is, meg nem is” kategóriába minden ötödik válaszadó sorolható, míg az elégedetlenek aránya 16%-ra növekszik.

A vendégfogadási renddel való elégedettség csaknem megegyezik a szoba tisztaságára vonatkozó adatokkal. Az árnyalatnyi különbség abban mutatkozik meg, hogy míg az „egyáltalán nem” – „inkább nem” opciók között előbbinél 5-11% volt az arány, addig ez esetben ugyanezen számok: 6% és 10%.

A következő kategóriákat csupán felsorolás szintjén mutatjuk be. A lista hatodik helyén a szoba mérete szerepel (elégedettek: 62%), majd a kollégiumi mosási és főzési lehetőségek következnek. A lista utolsó két eleme a szabadidő eltöltési lehetőségekre és étkezési lehetőségekre vonatkozik. Utóbbi kettő esetében láthatjuk a legnagyobb elégedetlenséget, mely előbbi esetében összesen 22%, utóbbinál pedig 30%. Ám meg kell jegyeznünk, hogy még ezeknél az elemeknél is többen vannak az elégedettek, az ellentétes kategóriához képest.

Összefoglalva az elégedettséggel kapcsolatos elemeket, megállapíthatjuk, hogy a pozitív kategóriákat választók száma mérséklődik. A tisztálkodási lehetőségektől kezdve már látható a rendkívül és inkább egyetértők csökkenése, mely ahhoz vezet, hogy a lista utolsó kategóriáinak esetében már túlsúlyban vannak az olyan válaszadók, akik neutrálisak, vagy inkább elégedetlenek a felsorolt elemekkel. A kapott válaszok alapján rendkívül jól körvonalazódnak az olyan területek, amelyeknél a színvonal növelésére, vagy külön figyelemre lehet szükség.

A kérdőív – és az elemzés végén – az „Összességében elégedett vagyok a kollégiummal” állítás szerepelt. Az alábbi diagramon láthatjuk a válaszok eloszlását.

A legnagyobb csoport az inkább elégedett kategóriába tartozik, 41%-kal. Ezt követi 36%-kal a kollégiumukkal teljes mértékben elégedettek. A bizonytalanok, vagy neutrális véleményen lévők 17%-ban fordulnak elő mintánkban. A két legalacsonyabb kategória az „inkább nem”, majd az „egyáltalán nem” 5% és 2%-kal.

A kollégiumok által biztosított lakhatási körülmények

A kollégiumokhoz kapcsolható életkörülmények meghatározóak a komfortérzet és életminőség szempontjából. Ezt a dimenziót négy indikátor segítségével mértük, amelyek a tanuláshoz és a hétköznapi szükségletekhez elengedhetetlen területeket foglalták magukban.

Elsőkét vizsgáljuk meg azt, hogy egy diák átlagosan hány fővel osztozik meg a szobáján. Az eredmények azt mutatják, hogy átlagosan 2,68 fő lakik egy szobában. A leggyakoribbak a két és három fős szobák. Előbbit a válaszadók 38%-a, utóbbit pedig 42%-uk jelölte meg. További 17%-uk 4 fős szobákban lakik.

A második, komfortérzet szempontjából meghatározó körülmény, az, hogy hány fő jut egy fürdőszobára. A felmérésből megtudjuk, hogy a kollégisták 39%-a *több* másik szoba lakóival, egyharmaduk pedig *egy* másik szoba lakóival osztozik a fürdőszobán.

A tanulás szempontjából az íróasztalra, vagyis a tanulást biztosító privát helyszínre fókuszáltunk. A válaszokból kiderül, hogy csupán minden tízedik válaszadónak nincs saját íróasztala, 10%-uknak tehát szobátaival kell osztoznia. Csupán 1%-ban fordul elő az, hogy a diáknak a közös tanulóhelyiséget kell választania.

A tanuláshoz és kényelemhez tartozó felsorolás utolsó eleme az internet hozzáférés meglétére és annak típusára vonatkozott. A kollégisták negyede számára nem érhető el ingyenes internet szolgáltatás. A fennmaradó 75%-nak csupán a negyede számára érhető el WIFI, a többi diáknak vezetékes internet áll rendelkezésére.

Kollégiumok helyzete, napi szükségletek elérhetősége

Az alábbiakban a kollégiumok általános helyzetére térünk ki. Kiemelten fontos a kollégiumi épületek jó állapota, hiszen ez nagyban hozzájárulhat a kollégiumok előnyben részesítéséhez az egyéb lakhatási lehetőségekkel szemben. Az adatok azonban azt mutatják, hogy az elmúlt évben a kollégiumok több, mint felénél nem történt anyagi ráfordítás sem állagmegóvásra, sem fejlesztésre.

A kollégiumokban továbbá szükséges biztosítani az olyan, mindennapi élethez szükséges eszközöket, melyek hozzájárulnak a diákok komfortérzetéhez. Előzetes adatok szerint minden 100 főre jut egy mosógép, minden 50 főre pedig egy főzőegység. Egy mellékhelyiség és zuhanytálca minden 5-6 főre jut.

Összegzés, eredmények, jövőkép

Az alfejezetben összefoglalva olvashatóak a kutatásunk eredményei. Ahogyan az előzőekben is, elsőként, a túljelentkezés mértéke, majd a lakhatás anyagi vonzata, majd a kollégiummal kapcsolatos elégedettség következik.

A fővárosi és vidéki intézményekre is egyaránt jellemző, hogy a központi képzéseikhez tartozó kollégiumi kapacitásokat jelentősen meghaladják a szükségletek. Idősoros adatok segítségével bemutattuk, hogy a szükséglet az évek során nem változott jelentősen, így nem számíthatunk a probléma megszűnésére. Sőt, az ingatlanpiaci változások alapján készített elemzések és becslések egyaránt a bérelhető ingatlanok árának robbanásszerű növekedését jelzik, amely a bemutatott túljelentkezési adatok által mutatott kapacitáshiányt jelentősen megemeli Budapesten és a vidéki képzéseken egyaránt. Ezért a kapacitásbővítést mielőbb meg kell kezdeni, változatlan esetben a felsőoktatásba jelentkezők jelentős hányadának lehetetlenedik el vagy válik nagyon nehézkesé a képzéshez szükséges biztos anyagi háttér megtartása.

A biztos anyagi háttér a lemorzsolódás elleni küzdelem egyik legfontosabb alappillére. Ebben kiemelten fontos szerepet kap a lakhatás, hiszen ez jelentős részét vonja el a hallgatók havi bevételeinek. Ezért hangsúlyos kérdés, hogy a lakhatási lehetőségek közül melyik mellett döntenek, melyikhez férnek hozzá. Megállapíthatjuk, hogy a kollégium versenyképessége megkérdőjelezhetetlen az albérlettel szemben. Ezt pedig nem csupán annak anyagi vonzata alapján jelenthetjük ki, hanem a megkérdezettek egybehangzó véleménye alapján is. Az árelőnyre vonatkozó számításaink megmutatják, hogy a kollégium messze a legkedvezőbb lakhatási lehetőség. A jövőben az ingatlanpiaci folyamatok tovább növelik a kollégiumok árelőnyét. A lakhatás és a hallgatók költségszerkezetével kapcsolatban kiemelendők a hátrányos helyzetű diákok, akik kollégiumi integrálására nagy figyelmet kell fordítani.

A hallgatók elégedettek a szolgáltatásokkal és általában véve a kollégiumi lakhatással. Ez alapvetően igazolja, hogy a kollégium jó megoldás a képzés ideje alatt. A vizsgált elemek többségénél ugyanis alapvetően elégedettséggel találkozunk, ám vannak olyan érzékenyebb területek, amelyek esetében színvonalemelésre szükség van. Ide sorolható a különböző szolgáltatások elérhetősége, az internet hozzáférés kiterjesztése, illetve a szoba/fő arány javítása, valamint kiemelten a hétköznapi (biológiai) szükségletek elvégzését támogató berendezések elérhetősége.

Végül, eredményeink alapján meghatározhatunk egy jövőképet a kollégiumok helyzetének javításával kapcsolatban. Ezeket az alábbi pontokban foglaljuk össze:

- A fővárosi intézmények és a vidéki intézmények központi képzési helyein azonnali kapacitásbővítésre van szükség.
- Az intézmények anyagi helyzetét és költségvetési támogatását felül kell vizsgálni. Az állagmegóvás évenkénti feladatot kell, hogy jelentsen. Továbbá rendszeressé kell tenni a színvonalemelésre fordítandó költségvetési források felhasználását. .
- Az új férőhelyek létesítésekor alapvető kritériumként kell meghatározni, hogy a megfelelő komfortfokozat biztosítékaként a tanulmányban bemutatott átlagértékeket (szolgáltatások hozzáférése: konyha, fürdőszoba, mellékhelyiség, mosógép, szoba(NM)/fő, arány) legalább 30%-kal meg kell haladnia az új létesítményeknek.
- Felül kell vizsgálni a kollégiumi pályázatrendszerét, hogy kiderüljön miért eredménytelen a HH/HHH hallgatók a kollégiumi férőhelyekre való jelentkezése.